[Бүхы] оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

имени В. И. Ленина

Бурят-Монголой ҮНЭН

№ 160 (6089)
АВГУСТЫН 9
СРЕДА
1950 он

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

Сэн 20 мүнгэн.

Уласхоорондын эрхын асуудалнуудые мэдэдэггүй бүдүүлиг ябадал

…орейдэ боложо байгаа событинууд …ы дэлхэйн олонитын гол анхарал… байна. Уласхоорондын эб найрамдал …аюулгүйе дэмжэхын түлөө гол ха…алгые даажа байгаа, уласхоорон… эб найрамдалые тогтоохо ба дэм…жэдэ туһаламжа үзүүлхэ уялгатай …улгүйн Совет болбол өөрынгөө энэ …харюусалгатай уялгые дүүргэхын …бүхы хэмжээнүүдые абаха ёһотой …һаниинь дүүрэн мэдээжэ. Советскэ …з болбол Аюулгүйн Соведтэ ээлжээ…түрүүлэгшээр байһан түрүүшынгээ …ртэ корейскэ асуудалые эбэй ёһоор …идхэхэ дурадхалаа оруулһаниинь, … тэрээнтэй нэгэн хамта Корейдэхи … байлдаанай ябуулгануудые болюул… ба гадаадын сэрэгүүдые Кореяһаа …гаха гэжэ дурадхаһан резолюциин …оект оруулһаниинь бүгэдэдэ элитэ …йна юм.

Энэ дурадхал хадаа Корейдэ амгалан …йдалые һэргээхэ зорилгодо, тэрэшэ… эб найрамдалда дуратай бүхы ара… …удай интересүүдтэ буримүһэн таа…на. Советскэ правительство болбол өөрынгөө дурадхалнуудые Аюулгүйн Соведтэ оруулхадаа шууд ба хэлбэри…гүйгөөр ябуулжа байгаа эб найрам…лайнгаа политикада зохилдуулан оруул… ба тиихэдээ Нэгэдэмэл Нацануудай …ганизациие ехэ удхашанартай дээрэ …болоһон байна. Юуб гэхэдэ, тэрэ хадаа …хэр Сталинай хэлэһэнэй ёһоор, «эб найрамдалые сахилгын ба уласхоорон…ын аюулгүйн шухала зэмсэг болоно». …бэшье, англо-американска блок хадаа со…етскэ энэ дурадхалда үсэд шангаар эсэргүүсэн советскэ дурадхалые арса…, «корейскэ республикада эсэргүү агрессы тушаа гомодол» гэһэн, хуурмагаар нэрлэгдэһэн асуудалые Аюул…гүйн Соведэй хэлсэхэ зүйлдэ оруулһан …йна.

Англо-американска блокто хабаадаг… болбол корейскэ асуудалые эбэй …ёһоор шиидхэхэ тухай советскэ дурад…халые арсаха ба энэ дурадхалай орондо …хойто Кореяһаа агрессы болобо гэхэшүү …худхэлгэнүүдые урдаа барижа, өөһэ…дынгөө дурадхалые оруулха зуураа, …гдэжэ баримтануудые хуурмагшалха … уласхоорондын эрхын болон улас…хоорондын практикын бүгэдөөр абтаһан принципүүдые сохом хазагайруулха …ябадалай урда тогтоо тороогүй. Тиигэ…жэ, уласхоорондын эрхын асуудалнуу…дые мэдэдэггүй даншье балар бүдүүлиг …байһанаа элирхэйлэн харуулба.

Советскэ дурадхалнууд тушаа США болон Великобританиин түлөөлэгшэдэй …имэ позици эзэлһэн дээрэһээнь улас…хоорондын эрхын наука доторһоо агрес…сиин проблематай холбоотой имагта …шухала асуудалые хаража үзэхэнь зай…лашагүй болобо.

Гүрэнүүдэй хоорондохи гадаадын по…литическэ харилсаануудые тааруулан …ябуулдаг уласхоорондын эрхын гол принципүүдэй дунда, гүрэнүүдэй до…тоодын хэрэгүүдтэ харин хамааралсал… хэжэ болохогүй гэһэн принцип нии… дээрэ тоологдодог, һайшаагдадаг бо…лоһон байна. Уласхоорондын мүнөөнэй …эрхэ хадаа нэгэ гүрэнэй нүгөөдэдөө …добтолго (агрессы) хэжэ, дотоодынь …хэрэгүүдтэ хамааралсаха ябадалые, …уласхоорондын тон хүндэ гэмтэ яба…дал гэжэ тоолодог.

Уласхоорондын эрхэ болбол нэгэ та…лаһаа дотоодын зүрилдөөнүүдые, граж…данска дайнуудые, нүгөөдэ талаһаа уласхоорондын зүрилдөөнүүдые, гүрэ…нүүдэй хоорондохи дайнуудые хооронд…онь эрид шангаар илгаруулдаг байха юм. Нэгэ гүрэнэй (агрессорэй) нүгөөдэ гүрэндөө добтолһониие уласхоорондын эрхэ дотор агрессы гэжэ тоолодог ойл…гомжо бата бэхеэр һууришан тогтони…жоһон тула нэгэ гүрэн доторхи тэмсэ…лые, дотоодын зүрилдөөе, гражданска дайниие агрессы гэжэ тоолохо бодомжо хэзээшье хэнэйшье ухаан һанаанда ороогүй юм. Харин, дотоодын зүрилдөө…нүүдтэ, ямар нэгэн орон соо болоһон байһан гражданска дайнуудта харин гүрэнүүдэй хамааралсалга болбол ёһоороол агрессы хэһэн ябадал гэжэ …болбол тоологдодог байгаа.

Бүгэдэдэ мэдээжэ хэдэ хэдэн баримта…нуудые һануулая.

Үнгэрөөшэ зуун жэлэй 60-аад онууд …багта Америкын хойто штадуудай ба …урда штадуудай хоорондо болоһон граж…данска дайнай үедэ урда талынхидай …добтолгодо ороһон хойто штадуудай зэб…сэгтэ хүсэнүүд миин лэ өөрынгөө тер…риториие хамгаалалгаар хизаарлаа бэ…шэ, харин дайн байлдаае урда штадуу…дай территори дээрэ шэлжүүлэн абаашажа, арад зоноор дэмжэгдээгүй богоолшологшодой сэрэгүүдые бута сохижо, Америкые нэгэдүүлхэ ба США-гэй национальна единство тогтоохо эрхэ байдал бии болгоһониинь мэдээжэ. Тиин, хойто гү, али урда зүгэйхидые, алинининшье, агрессорнууд гэжэ соносхохо бодол хэнэйшье толгойдо ороогүй һэн. Зүгөөр, США-да болоһон энэ гражданска дайниие өөһэдынгөө ашаг туһада хэрэглэжэ, урда талынхидай ашаг туһада зэбсэгтэ интервенци бэлэдхэжэ, урда талынхидые англиискэ правительствын дэмжэхээ һэдэхэдэнь, уласхоорондын эрхын бүгэдэдэ мэдээжэ принципүүдэй ёһоор, дэлхэйн ниитын һанамжа хадаа англиискэ правительствын энэ политикые дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсаһан политика гэжэ тон зүйтэйгөөр сэгнэһэн байгаа.

1862—67 онуудай үедэ Наполеон III правительство Мексикэдэ боложо байгаа гражданска дайнда хамааралсажа, өөрынгөө сэрэгүүдые Мексикэ руу эльгээхэдэнь США-гэй правительство болбол гадаадын сэрэгүүдые Мексикэһээ гаргахыень эриһэн байгаа. Французска правительствода эльгээгдэһэн американска ното дотор Французска сэрэгүүдэй Мексикэдэ хэжэ байһан ябуулганууд «Мексикын арадай арсагдашагүй эрхэнүүдые» эбдэһэн ба хүсөөр интервенци хэһэн ябадал гэжэ сэгнэгдэһэн байгаа. Энэшье ушарта баһал, гражданска дайнда хабаадажа байгаа али нэгэн талын сэрэгэй ябуулганууд бэшэ, харин гадаадын гүрэнэй интервенцил агрессы гэжэ тоологдоһон байна бшуу.

Бүришье һаяын жэшээнүүд байха. Хитадта олон жэл соо болоһон гражданска дайнай үедэ гоминдановска бүлэгые дэмжэжэ байһан США-гэй правительство хүрэтэрөө, Хитад тушаа США-гэй өөһэдынь агрессивнэ политика яһала мэдээжэ байбашье, Хитадта тэмсэжэ байһан талануудай али нэгые агрессор гэжэ соносхохо һэдэлгые хэзээдэшье хээгүй һэн. Тиихэ үедэ США болбол Хитадта эсэргүү элитэ интервенци юундэ хээгүй һэм? Юундэб гэхэдэ, Уолл-Стридэй авантюристнууд хадаа 500 миллион шахуу хитад арадта эсэргүү агрессы хэхээ даншье аюултай гүндэн операци болохо гээшэ гү, гэжэ бододог байгаа. Тэдэн хадаа энэ ябадал бидэндэ миин үнгэрхэгүй гэжэ айдаг байгаа. Тиигээд Корейдэ тэдэн өөһэдынгөө авантюра эхилхэдээ, тэрээнээ наадаха зугаалха зуураа хэхэбди гэжэ һанаһан байгаа. Тиин, тэдэ һаналнуудынь гутамшагаар буруу һүрэһэниинь мэдээжэ.

Дотоодын зүрилдөөнүүд, гражданска дайнууд болбол хоёр гүрэнүүдэй хоорондо бэшэ, харин гансал гүрэнэй арадай хоёр талын хоорондо ябуулагдадаг туладань тэдээниие агрессы гэжэ уласхоорондын эрхэшье, уласхоорондын практикашье хэдыдэшье тоолоогүй юм гэжэ дээрэ хөлэгдэһэн баримтанууд харуулнал. Эгээл иимэ байдал Корейдэ бии болоод байна. Тэндэ хадаа хойто ба урда талынхидай хоорондо, правительственна хоёр лагерь боложо саг зуураар таһалагдаһан корейскэ арадай хоёр талын хоорондо гражданска дайн боложо байна. Кореяын территори дээрэ өөһэдынгөө сэрэгүүдые байлгажа, хойто ба урда талынхидай хоорондохи тэмсэлдэ хамааралсажа, тиин дайн байлдаанай хэмжээе үргэдхэжэ байгаа гүрэнүүд лэ Корейдэхи тон лэ гансахан агрессорнууд мүн.

Агрессы гэһэн ойлгомжо гражданска дайн тушаа хэрэглэгдэжэ болошогүй. Энэ асуудалаар тиимэ позициие советскэ правительствошье энээнэй урда тээшье, мүнөөшье баримталдаг байна. 17 гүрэнүүдэй, тэдээнэй тоодо США, Англи, Франциин түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн, лиги нациин дэргэдэхи, аюулгүйн асуудалнуудые эрхилхэ комитет хадаа аяар 1933 ондо Советскэ Союзай делегациин дурадхаһан агрессиин тодорхойлолгые гол түлэб һайшааһаниинь һануулбал хүрэхэ бэзэ. Агрессиин дурсагдагша тодорхойлолгын ёһоор, советскэ правительство болбол тэрэл 1933 он соо 11 гүрэнүүдтэй хэлсээнүүдые баталһан байгаа. Конвенци соо дооро тоологдоһон ябуулгануудай али нэгые: ондоо гүрэндэ дай соносхоһон; дай соносхоншьегүйгөөр нэгэ гүрэнэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй нүгөөдэ гүрэнэйнгөө территори дээрэ сүмэрэн ороһон; нэгэ гүрэн нүгөөдэ гүрэнэйнгөө территориие хуурай газарай, далайн ба агаарай хүсэнүүдээр бомбодоһон; далайн блокада ба бэшэ ябуулгануудые хэһэн гүрэн хадаа добтологшо тала (агрессор) болохо гэжэ тэдэ хэлсээнүүд дотор тоологдоһон байна.

Лиги нациин дэргэдэхи аюулгүйн комитедээр һайшаагдаһан агрессиин тодорхойлолго дотор заагдаһан агрессиин эдэ бүхы шэнжэ тэмдэгүүд Корейдэ США-гэй хэжэ байгаа ябуулгануудта сохом харагдана гэжэ Аюулгүйн Соведтэхи СССР-эй түлөөлэгшэ нүхэр Малик августын 3-да хэлэһэн үгэ соогоо дүүрэн үндэһэтэйгөөр мэдүүлээ һэн.

Тус бүри ушарнуудта агрессы гэһэн ойлгомжые иимээр хэрэглэхэ практика болбол уласхоорондын хэдэн олон актнуудта — 1924 оной Женевскэ протокол; 1936 ондо Буэнос-Айрестэ гар табигдаһан, ондоо гүрэнүүдэй дотоодын ба гадаадын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй тухай тогтоол; 1947 ондо Рио-Де-Жанейродо баталагдаһан харилсан туһалалсалга тухай американска договор гэхэ мэтын актнуудта харагдана.

Тиимэ болоходо, уласхоорондын эрхэ хадаа зүбхэн лэ нэгэ гүрэнэй нүгөөдэдөө добтолһон ябадалые агрессы гэжэ тоолодог гэхэ гү, али гүрэнэй дотоодын зүрилдөөе бэшэ, гражданска дайниие бэшэ, харин гүрэнүүдэй хооондохи зүрилдөөнүүдые тоолодог байһаниинь арсагдашагүй болоно бшуу. Эгээл тиимэ тулада орон дотор революционно гү, али контрреволюционно хүдэлөөн, тэрэшэлэн гражданска дайнууд боложо байһан ябадал агрессиие зүбтүүлжэ шадахагүй гэжэ энэ асуудал гушаа уласхоорондын эрхын хэдэ хэдэн документ дотор тусгаар тэмдэглэгдэн хэлэгдэнэ.

Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Устав болбол уласхоорондын эб найрамдал ба аюулгүйе дэмжэхын гү, али һэргээхын тула шухала хэмжээнүүдые абажа байхые Аюулгүйн Соведые уялгалхатайгаа нэгэн хамта «энэ хадаа ямаршье гүрэнэй дотоодын компетенцидэ ородог хэрэгүүдтэ хамааралсаха эрхые Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида заахананаршье үгэнэгүй» (ООН-эй уставай 2-дохи статья, пункт 7) гэжэ тусгаар тэмдэглэгдэнэ.

Уласхоорондын эрхын ба уласхоорондын практикын бүгэдөөр абтанхай ба бата бэхеэр тогтонижоһон принципүүд болон нормонуудай байһаар байтарнь, «Хойто Кореяһаа агрессы тухай» гэһэн сохом провакационно шиидхэбэриие Аюулгүйн Соведтэ баадхаха һэдэлгэ гаргажа байгаа англо-американска политигуудай барга бүдүүлиг байһыень гайхаха хэрэгтэй болоно.

Түүхэдэ, уласхоорондын эрхэдэ ба хүнэй оюун бодолдо таарамжагүйгөөр, Корейдэхи гражданска дайниие хойто-корейскэ засагуудай «агрессы» гэжэ США-гэй правительство болбол мүнөө юундэ соносхоноб гэжэ асуугдана.

Энэ асуудалда харюусахада бэрхэтэй бэшэ. Корейскэ арадта эсэргүү агрессивнэ, зэрлиг муухай дайн ябуулжа байгаа США-гэй правительство болбол бидэнэй үгэдэ этигэхэ барга бүдүүлиг, һохорлиг гү, али тэнэг хүнүүд олдохо магад, тиин, тэдэн хадаа өөрынгөө национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэжэ байгаа корейскэ арадай хатуу зоригто тэмсэлые агрессы гэжэ нэрлэлсэн Уолл-Стридэй баяшуулда туһа хүргэхэ магад, гэжэ һанаад, иимэ аргаар зоной анхаралые холодуулхые эрмэлзэнэ.

«Хойто Кореяһаа агрессы» гэдэг үгэнүүд болбол халхабша мүн. Корейдэхи американска интервенциие эмхидхэгшэд ба госдепартаментда һуугша, ёһо мэдэхэгүй бүдүүлиг хүнүүд хадаа Корейдэхи агрессивнэ ябуулгануудаа, корейскэ арадта добтолон ороһоноо энэ халхабшын ашаар далдалхые хүсэнэд. Гэбэшье, ёһо мэдэхэгүй барга бүдүүлиг ябадал хэзээшье хэндэшье туһалдаггүйнь мэдээжэ.

Американска империалистнуудай хайшаншье гэжэ оролдоо һаань, уласхоорондын эрхын шухалын шухала принципүүд ба нормонуудые эбдэжэ байжа, аюулгүйн соведтэхи тэдээнэй түлөөлэгшын хэдышье аргаа олоо һаань, Вашингтоной заабаряар США-гэй сателлидүүдэй ООН-эй органуудта хэдышье голосовалаа һаань, өөрынгөө национальна нэгэдэлэй ба бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэжэ байгаа корейскэ арадай сүлөөлэлгын хүдэлөөе агрессы гэжэ худалшалан харуулха тиимэ хүсэн дэлхэй дээрэ үгы юм.

Баримтанууд тиимэ байна. Уласхоорондын эрхын ба уласхоорондын практикын ёһоор харабал, корейскэ арад тушаа США-гэй правительствын ябуулжа байгаа дайнай ябуулганууд болбол зэбсэгтэ агрессы мүн, тиин Корейдэхи агрессиин түлөө бүхы харюусалгые Америкын Холбоото Штадуудай правительство бэедээ даана гэжэ эдэ баримтанууд арсагдашагүйгөөр тодорхойлно.

(Августын 6-най «Известия»).

КОМБАЙНЕРНУУД, УРГАСАА АМЖАЛТАТАЙГААР ХУРЯАХЫН ТҮЛӨӨ СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ МУРЫСӨӨНДЭ КОНСТАНТИН БОРИНОЙ УРЯАГААР ОРОЛСОГТЫ!

ХУРЯАЛГА ХАДАА УРГАСЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛЫЕ ТҮГЭСХЭДЭГ!

А. Грибовскиин зураһан плакат.

☆ ☆

Комбайнууд— поли дээрэ

Түнхэнэй аймагай олонхи колхозуудай таряан үргэлжэ эдеэшэжэ, мэнэ гэһээр хуряагдахань.

МТС-үүдэй комбайнууд саг соогоо заһабарилагдаад, харьяата колхозуудтаа абаашагдаа. Түнхэнэй МТС-эй усадьба соо мүнөө нэгэшье комбайн үлөөгдэнгүй, бултадаа поли дээрэ гаргагдаба. Комбайнер Дмитрий Демидович Кобелев «Красный пахарь» колхозой таряа хуряалгада үглөө мүнөөгүй орохоёо байна. Һаяхан, тус колхозой таряанажалай бригадынхид комбайнаар хадагдаха таряанда мужаа гаргаба.

Кыренскэ МТС-эй эрхим комбайнер нүхэр Ангадаев комбайнаа Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой полидо гаргаһан байна. Тэрэнэй комбайнай хажуу тээ «500 гектар таряа хуряахабди» гэһэн лозунг бэшээтэй.

Һаяар, энэ аймагта комбайнаар таряа хуряалга эхилхэнь.

Н. Хазагаев.

☆ ☆

Таряа хуряалгын түрүүшын үдэрнүүдтэ

ТАРБАГАТАЙ. Эндэхи олон колхозуудай таряан эдеэшэжэ, түүбэрилэн хуряалга эхилбэ. Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо августын 7-һоо эхилжэ, гурбан комбайн хуряалгада гараа. «Гигант» колхозой намарай таряанай ургаса үргэлжэ шахуу эдеэшэжэ, комбайнууд ба жатканууд олоороо хүдэлмэрилнэ.

Һаяхан, «Победитель», Кировэй, Молотовой нэрэмжэтэ «Серп ба молот» колхозууд нэгэдэжэ, Ленинэй нэрэмжэтэ нилээд томо колхоз болоо. Мүнөө энэ колхоз намарай хара таряае хуряажа эхилээ.

Байгша оной августын 7-до ажалшадай депутадуудай Тарбагатайн аймагай Соведэй гүйсэдкомой зүблөөн болобо. Тэрэ зүблөөндэ МТС-үүдэй директорнүүд хабаадалсаа. Зүблөөн хадаа таряа хуряалгада комбайнуудые энэ гэһээр табиха, гүрэндэ таряа тушаалгые хуряалгын түрүүшын үдэрһөө эхилхэ гэһэн тогтоол абаад, МТС-үүд ба колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгалаа.

* * *

ПЕТРОПАВЛОВКА. Боргойн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо комбайнаар таряа хуряалга эхилээ. Шэнэ жэлэй таряае аймаг соогоо эгээл түрүүлэн түүбэрилэн хуряажа эхилһэн Чапаевай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артель (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Калмынин) гүрэндэ тушаалгаяа захалба.

* * *

Дүүрэн бэшэ мэдээгээр республикын 14 аймагта таряа түүбэрилэн хуряалга эхилээ. Энээн дээрэһээ харахада үшөө хэдэн аймагуудай колхозууд хуряалгада ороодүй байна. Хэжэнгын, Баргажанай ба бусад аймагуудта түүбэрилэн хуряалгые ябуулха сагай ерэбэшье, энэ хүдэлмэри үшөө эхилээдүй байһаар.

Мүнөө жэлдэ колхозуудай таряан урдынхиһаа улам эртэ эдеэшэбэ. Тиимэдэ таряа хуряалгые хаа хаанагүй эмхитэйгээр ябуулжа, бүхы комбайнууд болон бусад машинануудые гүйсэд хэрэглэхэ, түрүүшын үдэрһөө захалжа, гүрэндэ тушаалгые эмхидхэхэ шухала.

КОМБАЙНЕР ДАШИЕВАЙ ҮҮСХЭЛ

Үдын МТС-эй комбайнер Дагба Дашиев 1950 оной таряа хуряалгые түргэнөөр үнгэргэхын түлөө Хориин аймагай бүхы комбайнернуудые социалистическэ мүрысөөндэ уриһан байна. Дагба Дашиев энэ жэлдэ самоходно комбайн жолоодохо юм. Тиин, сезон соо 500 га таряа хадаха, хэдэн килограмм горючи алмаха уялга абаа. Энэ уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө нүхэр Дашиев комбайнаа һүниндөө таряа хадаха аргатайгаар заһабарилаа.

Мүнөө аймагай бүхы комбайнернууд нүхэр Дашиевай үүсхэлээр дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абажа, социалистическэ мүрысөөндэ оролсобо. Һаяар эндэхи бүхы комбайнернууд таряа хуряалгада үргэлжэдөө орохонь.

Б. Намжилон.

Таряа хуряалгын урда тээхи комбайнернуудай хоорондын хөөрэлдөөн

(„Курумканай колхозник“ гэжэ газетын хуудаһанууд дээрэ)

Таряа хуряалга ба тушаалгада жэгдэрэн орохо саг ерэбэ. Комбайнова паркые дүүрэнээр ба үндэр бүтээсэтэйгээр хэрэглэһэнһээ ургасын түлөө тэмсэлэй амжалта ехэнхидээ дулдыдаха байна. Комбайнын аша туһань юуб гэхэдэ, ургасые хаһа саг соонь хуряалгада тэрэ туһалдаг гээшэ.

ВКП(б)-гэй Курумканай айкомой ба ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй орган—**«Курумканский колхозник»** газетын редакци энээниие зүбөөр ойлгоһоноо харуулаа. Аймагай комбайнернуудай таряа хуряалгын урда тээхи хөөрэлдөө тус редакци эмхидхэһэн байна.

Баргажанай МТС-эй комбайнер Очир Раднаевай статьягаар энэ хөөрэлдөөн эхилэгдэһэн байгаа. Газетын июниин 1-нэй номерто толилогдоһон «Танай» комбайн таряа хуряалгада бэлэн гү? гэһэн статья соо таряа хуряалгада агрегадайнгаа ямараар бэлэдхэжэ байһан тухай нүхэр Раднаев дэлгэрэнгыгээр хөөрэнэ. Тэрэ иигэжэ бэшээ:

«Мүнөө намар часай графигаар хүдэлмэрилхэбди...

Бидэнэр часай графигые хэрэглэлгын гол детальнуудые колхозой правлени ба трактористнуудтай хамта зүбшэн хэлсээбди. Нэн түрүүндэ, оробоһо буулгалгадахи сагай гээлтые усадхаха шухала... Энэ хүдэлмэри комбайнын ябууд дунда дүүргэгдэхэ ёһотой. Тиимэһээ 100 мэшээгүүдые бэлдэнхэйбди. Машинын ябууд дунда оробоһо буулгалга ба горючи хэлгэ хадаа сагай алмалта үгэхэһөө гадна, горючи арбилха арга боломжо олгодог юм.

Сэлмэг һайн үдэрнүүдтэ сүүдхэдөө 16 часһаа бага бэшэ саг соо агрегат хүдэлмэрилхэ байна».

Бүхы арга боломжонуудаа алишье талаһаань гүнзэгыгөөр бодожо үзөөд, сезон соо 500 гектарһаа бага бэшые гэхэ гү, али даалгабариин 12 гектарай орондо үдэр бүри 20 гектар талмайн таряа хуряаха, табадахи үдэр бүхэндэ арбилагдаһан горючяар хүдэлмэрилхэ гэһэн уялга энэ комбайнер абанхай.

Комбайн бүхэнэй үндэр бүтээсын түлөө, ороной түрүү механизаторнуудай ажалай методүүдые нэбтэрүүлхын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ оролсохо гэһэн уряалтайгаар өөрынгөө статьягай түгэсхэлдэ нүхэр Раднаев аймагай комбайнернуудта хандаһан байна.

Комбайнер Раднаевай үүсхэл аймагай комбайнернуудай дунда үргэнөөр дэмжэгдээ. «Курумканский колхозник» газетын эмхидхэһэн хуряалгын урда тээхи хөөрэлдөөндэ комбайнернууд Б. Аханаев, Ц. Цыренова, Б. Будаев, Ч. Германов, В. Бадмаева гэгшэд хабаадалсаа. Тэдэнэрэй бэшэгүүд газетын хуудаһануудта «Комбайнернуудай хөөрэлдөөн» гэһэн рубрика доро саг үргэлжэ тунхаглагдажа байгаа. Эдэ комбайнернууд таряа хуряалгада хайшан гэжэ бэлэдхэжэ байһан тухайгаа тодо һонороор хөөрэжэ үгөө. Харюусалгата уялгануудые абаад байхадаа, тэдэнэр МТС-эй ба колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ өөһэдынгөө эрилтэ табиһан байна.

Аймагай комбайнернуудай таряа хуряалгын урда тээхи хөөрэлдөөнэй дүнгүүдые гаргаха зуураа, газетын редакци июлиин 28-най номерто иигэжэ тэмдэглэнэ:

«Комбайнернуудай ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө, таряа хуряалгые богонихон болзор соо ба гээлтэгүйгөөр үнгэргэхын түлөө механизаторнуудай дүүрэн шиидэнхэй байһыень хөөрэлдөөндэ хабаадагшад гэршэлнэ».

Саашаданъ редакци бэшэнэ:

«Урда жэлнүүдтэ тохёолдоһон ажалай эмхидхэл ба агрегадуудые бүридхэлгэдэ ехэхэн дутуу дундануудые хөөрэлдөөн элирүүлбэ».

Колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдһээ эрилтэ хэхэдээ, редакци зүбөөр асуудал табина:

«...Комбайнова агрегадуудые эрхим хүнүүдээр бүридхэхэ, часай графигаар хүдэлмэрилхэ ябадал нэбтэрүүлгэдэ бүхы аргаараа туһалха».

Таряа хуряалгын урда тээхи комбайнернуудай хөөрэлдөө эмхидхэжэ, «Курумканский колхозник» газетэ тон шухала хэмжээ ябуулга үнгэргөө. Комбайнернуудай абаһан дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудай дүүргэлтые үргэнөөр харуулха, түрүүшүүлэй ажалай методүүдые али болохоор дэлгэрүүлхэ зүбшэлөөр ба нүхэдэй дэмжэлгээр гээгдэгшэдтэ туһалха мэтын асуудалнуудаар хөөрэлдөөгөө таряа хуряалгыншье үедэ саашадань үргэлжэлүүлхыень редакцида хүсэхэ хэрэгтэй.

Большевистскэ тактикые гениальнаар үндэһэлэн тодорхойлго

(„Демократическа революцида социал-демократиин хоёр тактика" гэжэ В. И. Ленинэй зохёоһон номой хэблэгдэһэнһээ хойшо 45 жэлэй ойдо)

Марксизм-ленинизмын һургаалай баялиг соо В. И. Ленинэй «Демократическа революцида социал-демократиин хоёр тактика» гэжэ зохёол элитэ ехэ һуури эзэлнэ. Ленинскэ энэ гайхамшагта хүдэлмэри хадаа Россида түрүүшын революциин ургажа байһан оршон байдалда бэшэгдэһэн байгаа. В. И. Ленин болбол энэ классическа зохёол соогоо марксистска партиин стратегиин ба тактикын шухалын шухала проблемэнүүдые зохёон найрvулаа, революцида большевигүүдэй баримталха стратегиие ба тактикые гениальнаар үндэһэлэн тодорхойлоо, ородой меньшевигүүдэй ба баруун европейскэ реформистнуудай оппортунистическэ хараа шугамые эрид шанга шүүмжэлэлдэ оруулаа юм.

Творческо марксизмые бодото дээрэнь бэелүүлэгшэ байһан Ленин болбол буржуазна революци ба пролетариадай тактика тухай хуушан, ходо дабтагдадаг ойлгомжые зоримгойгоор эбдэн шэнэдхэһэн байна. Марксизмын удхые эшэ баримталан, ородой революциин ба уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй дүй дуршэлые согсолон, Ленин болбол социалистическэ революциин шэнэ теори зохёоһон ба большевистскэ партиин революционно тактикын үндэһэ һуури табиһан байна. Энэ тактикын туһаламжаар хүдэлмэришэн анги хадаа эгээл үгытэй тараашадтай союз хэжэ, 1917 оной октябрьда капитализмые илаад, Совёдүүдэй формогойгоор пролетариадай диктатура тогтоогоо һэн.

Энэ классическа зохёол соогоо В. И. Ленинэй дэбжүүлһэн ба үндэһэлэн тодорхойлһон дүримүүд ба идеянүүд бидэнэйшье ажаһуугаа үдэрнүүдтэ хүсэтэй ба хүтэлбэрилхы удхашанартай зандаа үлэһөөр.

* * *

1905 оной революци болбол обществын бүхы ангинуудые хүдэлөөндэ татаһан байгаа. Ороной политическэ ажабайдалда революцяар уламжаран гараһан агуу-ехэ эрьелтын оршон байдалда анги бүхэн ба парти бүхэн өөһэдынгөө тактика зохёохые оролдожо байгаа.

Марксистска тактика зохёохо тухай, хүдэлмэришэн ангиие зүб тактическа лозунгнуудаар зэбсэгжүүлхэ тухай асуудал тэрэ үедэ хүдэлмэришэн ангиин партиин үмэнэ айхабтар хурсаар табигдаа һэн. Тиимэ эрилтые пролетариадай ба тэрэнэй партиин үмэнэ табигдаһан практическа асуудалнууд табиһан байгаа. Тэдэ асуудалнууд гэхэдэ,—зэбсэгтэ восстаниие эмхидхэлгэ, хаанта правительствые унагаалга, саг зуурын революционно правительствые байгуулга, энэ правительствода социал демократиин хабаадалсалга, тараашадта ба либеральна буржуазида хандалга болоно. Революцида партиин ябуулһан хараа шугамай зүбһөөнь, партиин тактическа лозунгнуудай зүбһөөнь, эдэ лозунгнуудые арад олоной дэмжэлгэһээнь революциин юугээр дүүрэхэнь дулдыдажа байгаа. «...Олониитын революционно эдэбхи үүсхэлэй урдань хододоо ябаха, тэрээндэ маяк болохо, манай демократическа ба социалистическэ идеалые бүхы һүр жабхалангаарынь, бүхы гайхамшаг һайханаарынь харуулха, бүрин, хэлсээнгүй, эрид шууд илалтада хүргэхэ эгээл дүтэ, эгээл сэхэ замые харуулха» лозунгнуудые олониитэдэ үгэхэ хэрэгтэй байгаа (В. И. Ленин, Зохёолнууд, 4-дэхи хэблэл, т. 9., нюур 93—94).

Энэ харюусалгата үедэ социал-демократическа парти болбол меньшевигүүдэй оппортунизмһаа ба хахаралгын ябуулгануудһаа боложо хоёр фракцинууд болгогдон таһалагданхай байгаа. Эдэ хоёр фракцинууд бодото дээрээ хоёр ондоо— большевигүүдэй ба меньшевигүүдэй — партинууд мүн байгаа. Партиин ээлжээтэ III съезд зарлаха тухай ба партиин единэ тактика зохёохо тухай дурадхалые меньшевигүүдэй арсаһанайнь һүүлээр, большевигүүд өөһэдөө III съезд зарлаха үүсхэл гаргаа һэн. Энэ съезд 1905 оной апрельдэ Лондондо нээгдэһэн байна. Съездые В. И Ленин хүтэлбэрилөө. Меньшевигүүд мүн нэгэ доро Женевэдэ өөһэдынгөө конференци зарлаа һэн. Большевистскэ съезд ба меньшевистскэ конференци хадаа тактическа асуудалнуудаар тад ондоо шиидхэбэринүүдые гаргаа һэн.

Гурбадахи, большевистскэ съездын хараа шугам болбол меньшевистскэ конференциин шиидхэбэринүүдтэй бүрин зүрисэлдэжэ байгаа. III съезд хадаа буржуазно-демократическа революциин гүйсэд илалта тээшэ ба тэрэнэй социалистическэ революци болон ургаха тээшэ шэглэл баряа һэн. Революциин илахын тулада тэрэниие пролетариадай толгойлхонь, революциин вождь болохо пролетарнат хадаа тараашадтай союз хангахань, либеральна буржуазиин илгагдан холодхогдохонь шухала гэжэ съезд зааһан байна. Революциин илахын тулада эзэн хаанта засагта эсэргүү зэбсэгтэ восстани эмхидхэхэ шухала, энээнэй эсэстэ саг зуурын революционно правительство байгуулагдаха ёһотой, таатай зохид условинуудай бии һаань, социал-демократи тэрээндэ хабаадалсаха гэжэ съезд мэдүүлһэн байна.

Меньшевистскэ конференци тад һөөргэ, революциие буурулха гэһэн шэглэл баряа һэн. Меньшевигүүд болбол баруун-европейскэ оппортунистнуудай һүүлдэнь шэргүүсэлдэжэ, хаанта засагые зэбсэгтэ ёһоор унагаахын орондо тэрээндэ реформо хэхые ба «һайжаруулхые», революцида хүдэлмэришэн ангиин гегемониин орондо — либеральна буржуазиин гегемониие, тараашадтай хүдэлмэришэн ангиин союзай орондо — кадетскэ буржуазитай союзые, саг зуурын правительствын орондо — «революционно хүсэнүүдэй» центр болохо гүрэнэй думые дурадхаа һэн.

Партиин III съездын болоһоной һүүлээр 2 һара үнгэрөөд байхада В. И. Ленинэй зохёоһон «Демократическа революцида социал-демократиин хоёр тактика» гэһэн ном гараа һэн. Энэ хадаа III съездын тактическа шиидхэбэринүүдые хамгаалгада зорюулагдаһан байгаа.

Ленинэй энэ ном болбол большевистскэ партиин политическэ бэлэдхэлынь байгаа. Өөрынгөө гениальна зохёол соо В. И. Ленинэй зохёон найруулһан, революциин ленинскэ теориие ба тактическа дүримүүдые нүхэр Сталин болбол 1905—1907 онуудта бэшэһэн өөрынгөө зохёолнуудта — «Зэбсэгтэ восстани ба манай тактика», «Саг зуурын революционно правительство ба социал-демократи», «Хоёр тулалдаанууд», «Мүнөө сагай байдал ба хүдэлмэришэнэй партиин Нэгэдэлэй съезд», «Ородой революциин хүдэлгэхы хүсэнүүд ба перспективэнүүд» гэжэ К. Каутскиин брошюрай грузинска хэблэлдэ урид хэлэлгэ» гэһэн ба бусад зохёолнуудтаа шууд сэхээр хамгаалһан ба хүгжөөһэн байна.

Нүхэр Сталинай хүтэлбэреэр закавказска большевистскэ организацинууд хадаа революцида ленинскэ тактическа хараа шугамые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлээ һэн. Үшөө III съезд Ленинэй дурадхалаар абаһан резолюци соогоо манай партиин эгээл дайшалхы организацинууд болохо Закавказьеын большевистскэ организацинуудай ажал-ябуулгые тусгаар тэмдэглээ һэн.

* * *

В. И. Ленинэй зохёоһон «Демократическа революцида социал-демократиин хоёр тактика» гэжэ ном соо хэлэгдэһэн гол тактическа заабари хадаа буржуазно-демократическа революцида пролетариадай гегемони (хүтэлбэрилхы үүргэ) тухай идея, пролетариат болбол энэ революциин вождь, хүтэлбэрилэгшэ боложо шадаха ба болохо ёһотой гэһэн идея болоно.

Энэ хүтэлбэрилхы үүргэеэ бэелүүлхын тулада, гэжэ Ленин һургана, пролетариат бүхы арга боломжонуудтай байна. Ушарынь, тэрэ болбол обществын эгээл түрүү ба гансал шууд-революционно анги мүн. Тэрэ болбол буржуазиһаа дулдыдадаггүй, өөрынгөө политическэ партитай, мүн тэрэ хадаа революциин эрид шууд илахыень буржуазиһаа үлүү ехээр хүсэнэ.

Хаанта засагые унагаалга хадаа хүдэлмэришэн ангиин эмхидэн нигтарха, политическээр дэбжэхэ, олон миллион ниитэ ажалшадые хүтэлбэрилхэ дүршэлтэй болохо ба буржуазна революциһаа социалистическэдэ шэлжэн орохо арга боломжо олгохо гэжэ Ленин һургадаг һэн.

Буржуазно-демократическа революцида пролетариадай гегемониие хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тулада, революциие пролетариадай хүтэлбэрилхэ арга боломжын бодото дээрээ бэелүүлэгдэхын тулада юу хэрэгтэйб? Энээнэй тулада ядахын сагта 2 условинууд хэрэгтэй гэжэ В. И. Ленин заадаг байгаа: нэгэдэхеэр, хаанта засагые эрид шууд илахые хүсэдэг союзник пролетариадта байха ёһотой, — иимэ союзник хадаа тараашад мүн гэжэ Ленин тоолодог байгаа; хоёрдохёор, революциие хүтэлбэрилхын түлөө пролетариадтай тэмсэжэ байһан анги болбол хүтэлбэрилхэ зам дээрэһээ түригдэжэ зайлуулагдаха ба илгагдан холодхогдохо ёһотой. Иимэ анги хадаа либеральна буржуази болоно гэжэ Ленин тоолоһон байна.

И. ПЕТРОВ

«Демократическа революцида социал-демократиин хоёр тактика» гэжэ ном соо хүгжөөгдэһэн, буржуазна революцида пролетариадай гегемони тухай ленинскэ идея болбол буржуазно-демократическа революцида ябуулха тактикын асуудалнуудаар марксистска партиин шэнэ заабари мүн байгаа, тэрэ болбол тэмсэлэй шэнэ условинуудта марксизмые творческоор хүгжөөһэнэй эли тодо жэшээ мүн. Энэ идея болбол тус асуудалаар II Интернационалай лидернүүдэй ба ородой меньшевигүүдэй хараа бодолдо эрид шанга сохилто хэһэн байна.

Нүхэр Сталин ородой түрүүшын революциин эгээл эхинһээ абаад революцида баримталха ленинскэ стратегиие ба тактикые, революцида пролетариадай гегемониин ленинскэ идеяе эрид шууд хамгаалһан ба бэелүүлһэн байха юм. Революци хэхэеэ бэшэ, харин хаантай эбсэхэеэ эрмэлзэһэн либералнууд тушаа нүхэр Сталин үшөө 1905 оной январиин 9-нэй урдахана иигэжэ хэлээ һэн: «Господанууд, танай оролдолго дэмы хооһон лэ! Ородой революци заатагүй болохо. Тэрэ хадаа наранай заатагүй гарадагтал заатагүй болохо! Гаража байһан нарые зогсоожо шадаха аалта? Энэ революциин гол хүсэниинь городской ба хүдөөгэй пролетариат мүн, тэрэнэй туг баригшань —социал-демократическа хүдэлмэришэнэй парти мүн, харин таанар, господа либералнууд бэшэт!» (И. В. Сталин, Зохёолнууд, т. I нюур 78).

Ородой гурбан революциин түүхэтэ дүй дүршэл дээрэ, СССР-тэ социализмын илалтата байгуулалтын дүй дүршэл дээрэ гайхамшаг тодоор гэршэлэгдэһэн, пролетариадай гегемониин ленинско-сталинска теори уласхоорондын угаа-ехэ удхашанартай байна. Энэ теори болбол демократиин ба социализмын түлөө тэмсэлдэнь ахадүү компартинуудай гарта хүсэтэ идейнэ зэбсэг мүн байна.

* * *

Хаанта засагые унагааха ба демократическа республикые дайшалан тогтоохо шухалын шухала зэбсэг хадаа арадай илалта түгэс зэбсэгтэ восстани мүн гэжэ В. И. Ленин ба И. В. Сталин тоолодог байгаа. Меньшевигүүдэй заабаринуудһаа тад ондоогоор Ленин болбол «...Россида демократическа республикые бэелүүлгэ хадаа имагтал арадай илалта түгэс восстаниин эсэстэ боложо болохо байна» (В. И. Ленин, Зохёолнууд, 4-дэхи хэблэл, т. 9, нюур 9), «...ниитэдемократическа революционно хүдэлөөн хадаа зэбсэгтэ восстаниин зайлашагүй шухала байһанда асараад байна» (мүн тэндэ, нюур, 55) гэжэ Ленин баталдаг байгаа.

Восстанида олониитые хүтэлэн абаашахын ба восстаниие бүгэдэарадай болгохын тулада Ленин болбол олониитын политическэ стачкануудые эмхидхэхэ; революционно ёһоор 8-часай хүдэлмэриин үдэр тогтоохо; помещигэй газарые конфисковалга хүрэтэр революционно-демократическа шэнэдхэн байгуулалтануудые деревнидэ бэелүүлхын тулада тараашадай революционно комитедүүдые тэрэ дары эмхидхэхэ; хүдэлмэришэдые зэбсэгжүүлхэ шухала гэжэ тоолодог байгаа. Эдэ лозунгнуудые бэелүүлгэ болбол олониитын революционно үүсхэлые дэбжүүлхэ, тэдэниие восстанида бодхоохо ба хаанта засагай аппарадые эбдэн һандаргааха байгаа.

Энэ тактикын үндэһэ һуури дээрэ, гэжэ ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курс соо хэлэгдэнэ, городто революционно стачечна комитедүүд ба деревнидэ тараашадай революционно комитедүүд урган гаража, һүүлдэ тэдээнһээ түрүүшынхинь хүдэлмэришэдэй депутадуудай Совёдүүд боложо, удаадахинь тараашадай депутадуудай Совёдүүд боложо хүгжэн ерэһэн байна.

Олониитые революционно ёһоор эмхидхэн элсүүлхэ хэрэгтэ ородой түрүүшын революциин үедэ түрүү зэргын үүргэ дүүргэһэн олониитын политическэ стачканууд болбол пролетариадай гарта шэнэ, тон шухала, марксистска партинуудай практикада эды болоторoo мэдэгдээгүй байһан ба һүүлдэ хүсэд эрхэеэ оложо абаһан зэбсэг байгаа

Илалта түгэс зэбсэгтэ восстаниин эсэстэ хаанта правительство саг зуурын революционно правительстваар һэлгэгдэхэ ёһотой гэжэ В. И. Ленин тооложо байгаа.

Ангиингаа удхаар саг зуурын революционно правительство болбол пролетариадай ба тараашадай диктатура байха ёһотой, өөрынгөө уг гарбалаар тэрэ болбол зэбсэгтэ восстаниин орган байха ёһотой, өөрынгөө ажалябуулгаар тэрэ болбол пролетарска партиин программа-минимумые бэелүүлхэ ёһотой. Ленин болбол революциие эсэстэнь хүргэхын тулада саг зуурын революционно правительствода пролетариадай парти хабаадалсажа болохо, харин таатай зохид условинуудта хабаадалсаха уялгатай гэжэ тоолодог байгаа.

Ленин иигэжэ бэшээ һэн: «Хаанта засагые эрид шууд илаха революциин илалта гээшэ пролетариадай ба тараашадай революционно-демократическа диктатура мүн» (В. И. Ленин. Зохёолнууд, 4-дэхи хэблэл, т. 9, нюур 40).

Нүхэр Сталин болбол хаанта засагые унагааха ба демократическа республикые дайшалан тогтоохо зэбсэг болсхо зэбсэгтэ восстаниин тухай ленинскэ идеяе эрид шууд хамгаалһан байна. 1905—1907 онуудта бэшэгдэһэн сталинска хүдэлмэринүүд зэбсэгтэ восстаниин идеяе бүхы талаһаань баримталан тодорхойлно. Нүхэр Сталин, Лениндэл адляар, восстаниин техническэ бэлэдхэл, дайшалхы дружинануудай эмхидхэлгэ, буу зэбсэг олохо ябадал гэхэ мэтые айхабтар ехэ удхашанартайда тоолодог һэн. Нүхэр Сталин болбол зэбсэгтэ восстаниие бэлэдхэхэ талаар Закавказьеын большевистскэ организациин ажал-ябуулгые үдэр бүхэндэ хүтэлбэрилжэ байгаа.

Нүхэр Сталин болбол саг зуурын революционно правительство тухай Ленинэй идеяе үндэһэлэн тодорхойлһон ба хүгжөөһэн байна. Саг зуурын революционно правительствые байгуулга хадаа арадай илалта түгэс зэбсэгтэ восстаниин естественнэ үрэ дүн байха ёһотой гэжэ нүхэр Сталин заадаг байгаа.

* * *

«Демократическа революцида социал-демократиин хоёр тактика» гэжэ ном соогоо В. И. Ленин болбол буржуазна ба социалистическэ революцинуудай харилсаан тухай шэнэ һургаал зохёоһон, буржуазно-демократическа революци социалистическэ революци болон ургаха тухай өөрынгөө гениальна теориие найруулһан, энэ ургалтын уг удхые ба условинуудые тодорхойлһон ба тэрэниие бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэлэй тактикые зохёоһон байна.

Буржуазно-демократическа революци хадаа социалистическэ революцида шэлжэн орохын тулада заатагүй хэрэгтэй шата мүн гэжэ В. И. Ленин ба И. В. Сталин тоолодог байгаа. Демократическа зорилгонуудаа дүүргэмсээрээ пролетариат ба бусад мүлжэгдэнги олониитэ болбол социалистическэ революциин түлөө тэмсэлые дэлгэрүүлхэ ёһотой гэжэ В. И. Ленин тоолодог байгаа. Буржуазно-демократическа революци социалистическэ революци болон ургахын тулада хэмжээнүүдые абаха гээшэ социал-демократиин уялга мүн гэжэ Ленин тоолодог һэн.

Демократическа эрид эрьелтын гүйсэд дүүрэн байха бүринь, революциин шэнэ шата — социализмын түлөө тэмсэл улам түргэнөөр, үргэнөөр, эрид шангаар дэлгэрхэ гэжэ Ленин заадаг байгаа. Россида боложо байгаа революциин гүйсэд илалта хадаа демократическ эрид эрьелтын эсэс ба социалистическэ эрид эрьелтын түлөө тэмсэлэй эхин байха ёһотой гэжэ Ленин һургадаг һэн.

Буржуазно-демократическа революци социалистическэ революци болон ургаха тухай теориие зохёоходоо, Ленин болбол таһаралтагүй революци тухай Марксын мэдээжэ заабарида, тэрэшэлэн тараашадай революционно хүдэлөөе пролетарска революцитай таараалдуулан ябуулха шухала байһанай тухай Марксын мэдээжэ һанал бодолдо түшэглэһэн байгаа. Марксын эдэ заабаринуудые II Интернационалай оппортунистнууд мартуулһан байгаа. Марксын заабаринуудые һэргээһэнэрээ хизаарлангүйгөөр, Ленин болбол тэдэниие саашадань хүгжөөгөө, социалистическэ революциин бүхэли бүтэн теори болгон хүгжөөгөө, тэрээндэ шэнэ моментые, социалистическэ революциин уялгата моментые — пролетариадай ба городой болон деревниин хахадпролетарска элементнүүдэй союзые пролетарска революциин илалтын услови болгон оруулһан байна.

«Пролетариат болбол, — гэжэ Ленин бэшээ һэн, — самодержавиин эсэргүүсэлгые хүсөөр низа дарахын ба буржуазиин тогтуурингүйе һандарган һарнюулхын тулада тараашан ниитые бэедээ нэгэдүүлэлсэн, демократическа эрид эрьелтые эсэстэнь хүрэтэр ябуулха ёһотой. Пролетариат болбол буржуазиин эсэргүүсэлгые хүсөөр хуха сохихо ба тараашадай ба жэжэ буржуазиин тогтууригүйе һандарган һарнюулхын тулада арад зоной хахадпролетарска ниитэ хүсэнүүдые бэелээ нэгэдүүлэлсэн, социалистическэ эрид эрьелтэ үйлэдэхэ ёһотой», (мүн тэндэ, нюур 81).

Ленин болбол социалистическэ революциин шэнэ теореоро марксизмые баяжуулһан, революционно наукые урагшань дабшуулһан байна. Ленинскэ түсэб болбол тэмсэлэй ба илалтын эли тодо перспективүүдые партиин ба хүдэлмэришэн ангиин үмэнэ нээжэ үгөө һэн.

«Энэ түсэбэй аша габьяань, — гэжэ нүхэр Сталин бэшээ һэн, — юун болоноб гэхэдэ, тэрэ болбол Россидахи буржуазно-демократическа революциин эпоходо пролетариадай ангиин эрилтэнүүдые сэхээр ба эрид шууд найруулаад, социалистическэ революцида шэлжэн оролгые хүнгэдхэһэн, пролетариадай диктатурын идеяе өөр соогоо бүрилдүүлэн абажа ябаһан байна. Энэ тактическа түсэбэй түлөө тэмсэлдээ ородой практигуудай олонхинь Ленинэй хойноһоо зоримгой сэхээр ба эрьелтэгүйгөөр ябаһан байна. Энэ түсэбэй илалта болбол тэрэнэй ашаар мүнөө дэлхэйн империализмын үндэһэ һуурийе манай партиин доһолтожо байһан тэрэ революционно тактикын фундамент тодхоһон байна» (И. В. Сталин, Зохёолнууд, т. 4, нюур 313).

«Демократическа революцида социал-демократиин хоёр тактика» гэжэ ном соо хүгжөөгдэһэн, Ленинэй теоридо нэгэ, тусгаарлан абтаһан орондо социализмын илажа болохо тухай сэб сэхэ тобшолол үшөө байгаагүй һэн. Гэбэшье, иимэ тобшололые хэхын тулада бүхы шухала зүйлнүүд энэ теори соо оруулагдаһан байгаа. Иимэ тобшололдо Ленин 10 жэл үнгэрһэн хойно, 1915 ондо ерэһэн байна.

* * *

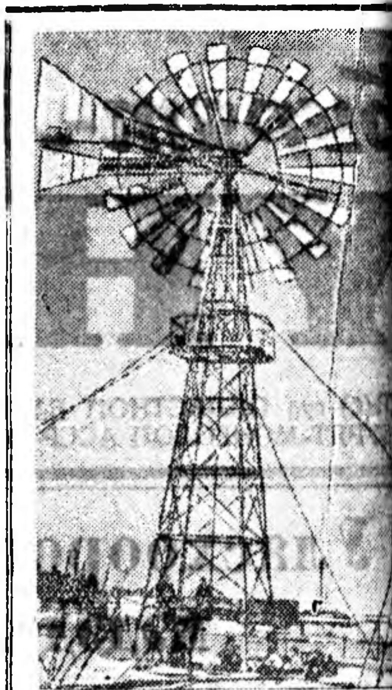
«Демократическа революцида социал-демократиин хоёр тактика» гэжэ зохёол соогоо В. И. Ленинэй дэбжүүлһэн ба үндэһэлэн тодорхойлһон, большевизмын тактическа принципүүдэй агуу-ехэ хүсэниинь ба бата ажабайлгань ородой гурбан революциин бүхы ябасаар шалгагдаа.

Хүдэлмэришэн анги болбол эгээл үгытэй тараашадтай союз хэжэ, Ленин — Сталинай партиин хүтэлбэреэр 1917 оной октябрьда капиталистическэ байгуулалтые унагаагаад, пролетариадай диктатура тогтоогоо.

Ленин —Сталинай агуу-ехэ партиин хүтэлбэри доро ябажа, коммунизм тээшэ харгые хүн түрэлтэндэ табижа үгэһэн советскэ арадай түүхэтэ илалтанууд болбол хилын саада тээхи олон миллион ажалшадые капиталистическэ боголшолгодо эсэргүү, демократиин ба социализмын түлөө тэмсэлдэ зоригжуулна. Ленинско - сталинска стратегиие ба тактикые хүтэлбэри болгожо ябаһан большевигүүдэй парти хадаа помещигүүдэй ба капиталистнуудай засагые хайшан гэжэ унагааха, социалистическэ революциин илалтые хайшан гэжэ эмхидхэхэ, пролетариадай диктатурые хайшан гэжэ бүхэжүүлхэ, коммунистическэ обществые байгуулха агуу-ехэ жэшээ харуулаа.

Большевистскэ стратегиин ба тактикын дүй дүршэл хадаа нютагай бэшэ, национальна—тусгаар бэшэ, ганса ородой бэшэ, харин уласхоорондын удхашанартай гэжэ Ленин һургана.

Большевигүүдэй тон баян дүй дүршэлһөө бүхы дэлхэйн коммунистическэ партинууд хадаа олониитые бэедээ хайшан гэжэ татажа абаха, тэдэниие революционно стратегеэр ба тактикаар хайшан гэжэ зэбсэгжүүлхэ, хайшан гэжэ тэмсэхэ ба илаха һургаалые абажа байһан ба абажашье байна.

Баруун-Казахстанска област[...] СССР-эй Совхозуудай Министер[...]вын Уральска механическа за[...] хадаа колхозууд ба совхозуу[...] хүндэ хүдэлмэринүүдые механи[...]пилхын түлөө ТВ-8, гэһэн һал[...] двигательнүүдые үйлэдбэрилэн га[...]гадаг болобо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводай гаргад[...] ТВ-8 гэжэ һалхин двигатель [...]руулагдана.

(ТАСС-эй фотохронико).

Колхозно тосхоной барилганууд

Мухаршэбэрэй аймагай Саг[...] Шулуутайн сомоной Хүсөөтэ [...]тагта Сталинай нэрэмжэтэ кол[...] оршодог. Нёдондо жэлһээ ур[...]тээ колхозой гэшүүдэй гэр бай[...]нууд ехэ тарүү, байра байдал[...] задагай байгаа. Теэд, нёдондо[...] хойшо колхозойнгоо центрые б[...] босон түхэлтэй болгохын тү[...] тэндэхид ехэхэн ажал ябуу[...] эхилээ юм.

Тиигэжэ жэл хүрэхэгүй хуга[...] соо Хүсөөтэ нютагай сэбэр зо[...] газарта 150 гэрнүүд ба гэр [...] дарай барилганууд урилагдан [...]бигдаа. Мүнөө Сталинай нэр[...]жэтэ колхозой центрынь гур[...] улицатай нилээд томо тосхон [...] Шэнэ клуб бии. Худаг малта[...] простой водокачка баригдаа.

Нэрлэгдэгшэ колхозой хү[...] Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз [...]лэ байра байдалаа заһажа ба[...] Үнгэрэгшэ жэлэй һүүл багаар к[...] байнер Дашицырен Мунк[...] колхозник Цыдып Цыдендорж[...] счетовод Намбар Дашицыре[...] гэгшэд шэнэ гэрнүүдтэ ороһон [...] Мүнөө 4 айлда шэнэ гэрнүүд [...]ригдаа.

И. Тугуто[...]

Залуу кадрнууд

Бурмонкоопсоюзай Улан-У[...] кооперативна техникум жэл [...] 110—130 товароведүүдые, пла[...]вигуудые, бухгалтернуудые ба[...]далдаа наймаанай бусад мэ[...]жэлтэдые бэлэдхэдэг.

Энэ жэлдэ тус техникумые [...] хүн дүүргээд, товароведүүд, [...]новигууд, бухгалтернууд боло[...] гараа. Эдэнэй 45-нь манай [...]публикада хүдэлмэрилхэ юм. [...]шэниинь Советскэ Союзай [...]ластьнууд ба автономно рес[...]ликануудта эльгээгдэбэ.

Мүнөө кооперативна һургуу[...]да 63 хүн һурана.

Д. Колмако[...]

Модо бэлэдхэлэй түрүүшүүлдэ шангу[...]

1949—50 онуудай модо бэ[...]хэлэй сезондо түсэбүүдээ үлүү[...] дүүргэһэн аймагуудай хүтэ[...]рилхы хүдэлмэрилэгшэд, сомо[...] соведүүдэй гүйсэдкомой ба ко[...]зуудай түрүүлэгшэнэр «Бур[...]голлес» трестын тусхай фонд[...] үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаба[...] нууриин буу, радиоприемник, [...] манай часынууд, оёдолой ма[...]на, велосипед ба элдэб зүй[...] шангуудые хамта 94 хүн абаа.

Тэдэнэй тоодо ВКП(б)-гэй [...]банскын айкомой секретарь нү[...] Шальнов ба Яруунын айма[...] Ульдиргын сомоной Ленинэй [...]рэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ [...]хэр Р. Базаров гэгшэд мотоц[...]нуудые абаһан байна.

ТОБШО ҺОНИНУУД

Пионернүүд-уншагшад Мухар[...]бэрэй аймагай «Улаан Туяа» [...]хозой малай гүүртын һаалиша[...] дунда пионернүүд Ж. Нимаева [...] Мани-Бадарова гэгшэд газетэ [...] журналнуудые ходолоо унша[...] үгэнэ.

Аймагай шатарай турнир [...]жэнгын аймагта энэ жэлэй эхи[...] хойшо олон дахин шатарай тур[...] үнгэргэгдэжэ, 13 хүн 4-дэхи ба [...] хүн 3-дахи разрядуудтай боло[...] байна. Һаяшаг аймагай шата[...] турнир боложо, хүлөө ажахы[...] һагай ветеринар нүхэр Махан[...] 1-дэхи, Д. Доржиев 2-дохи [...] Жанчиков 3-дахи һууринуу[...] эзэлбэд.

ҮБҺЭ ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭХЭ ТҮСЭБӨӨ КОЛХОЗ БҮХЭН ТҮРГЭНӨӨР ДҮҮРГЭХЭ ЁҺОТОЙ

НҮХЭД КОЛХОЗНИГУУД! Сабшагдаха бүхы газарнуудаа ашаглагты, силос даралга, набша намаа бэлэдхэлгэ, һолоомо суглуулга мэтые үргэнөөр ябуулжа, доторойнгоо арга болсмжонуудые гүйсэд хэрэглэгты!

* *

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Адуу үсхэбэрилгээр түрүүлһэн аймагта дамжуулгын Улаан Туг үгэхэ тухай

Колхозно ниитын адуу мори-дые үсхэбэрилгөөр аймагуудай хоорондохи социалистическэ мүрысөөнэй дүнгые БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет хаража үзөөд, адуу үсхэбэрилгөөр Торинн, Зэдын аймагууд һайн амжалтануудые туйлаа гэжэ тэмдэглэбэ.

Торинн аймагай колхозууд адуу мори үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые 1950 оной июлиин 1-нэй байдалаар 100 процент дүүргээ. Эндэ моридой тоо толгой 14,8 процентээр олон болгогдоо. Мүн Зэдын аймагай колхозууд һайн амжалтануудые туйлаба.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол адуу мори үсхэбэрилгөөр түрүүлэн ябаһан Торинн аймагта дамжуулгынгаа Улаан Туг, гүрэнэй нэгэдэхи шан — 6 мянган түхэригтэйгөөр барюулха, тиихэдэ Зэдын аймагта гүрэнэй хоёрдохи шан — 3 мянган түхэригэй шан үгэхэ гэжэ тогтообо.

Худөөгэй ба сомоной Соведүүдэй мүрысөөнэй дүнгүүд тухай

1950 оной хоёрдохи квартал соо ажалшадай депутадуудай сельскэ ба сомоной Соведүүдэй хоорондо дэлгэрһэн республиканска социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет хаража үзэбэ. Мүрысөөнэй условинуудые Торинн аймагай Үдын сомоной Совет (түрүүлэгшэнь И. Батурин), Мухаршэбэрэй аймагай Мухаршэбэрэй сельскэ Совет (түрүүлэгшэнь Венедиктов), Хэжэнгын аймагай Дунда-Худанай сомоной Совет (түрүүлэгшэнь В. Очирова) һайнаар дүүргээ гэжэ тэмдэглэбэ.

Үдын сомоной Совет хадаа ниитэ-эмхидхэлэй худэлмэриие һайжаруулжа, Соведэйнгээ ажал ябуулгада депутадууд болон эдэбхитэдые элсүүлжэ, ажахын культурна байгуулалтын зорилгонуудые һайнаар бэелүүлнэ. Энэ сомоной бүхы колхозууд адуу мал үсхэбэрилхэ түсэбүүдые: адуу моридоо — 101,4 процент, эбэртэ бодо малаар — 102,7, хони ба ямаагаар — 126,2, гахайгаар — 106,1 процент дүүргээ.

Тиихэдэ, энэ сомон дотор гүрэндэ худөө ажахын продуктнуудые тушаалга: мяхаар —154,9 процент, үндэгөөр —148, нооһоор —140,5 процент дүүргэгдээ. Мүн тэрэшэлэн, мүнгэн зөөри элсүүлгын квартальна түсэбые холо үлүүлэн дүүргэжэ шадаа. Сомон дотор культурно-гэгээрэлэй эмхизургаанууд, һургуули, медпункт һайнаар худэлмэрилнэ.

Мухаршэбэрэй сельсовет ба Хэжэнгын аймагай Дунда-Худанай сомоной Совет мүн тэрэшэлэн ажахын ба политическэ худэлмэринүүд дээрээ һайн амжалта туйлаа гэжэ БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет тэмдэглэбэ.

Республиканска мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн Хоринн аймагай Үдын сомоной Соведтэ БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй дамжуулгын Улаан Тугые барюулха, тиихэдэ, эдэбхитэдые шагнахын түлөө нэгэдэхи мүнгэн шан — 2500 түхэриг үгэхэ ба тэрээн сооһоо сомсоведэй түрүүлэгшэдэ 700 түхэриг, секретарьта 300 түхэриг үгэхэ гэжэ тогтообо.

Мухаршэбэрэй сельскэ Соведтэ 2-дохи шан, Хэжэнгын аймагай Дунда-Худанай сомоной Соведтэ 3-дахи шан олгохо гэжэ тогтоогоо.

Мухаршэбэрэй колхозуудта малай байрануудые барилгын ябаса тухай

Мухаршэбэрэй аймагай колхозуудта малай байрын барилганууд тон хангалтагүйгөөр ябуулагдана гэжэ БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет тэмдэглэнэ. Энэ оной түрүүшын хахад жэл соо 500 толгой хониной багтаха ойролдоо гансахан байра баригдаа. Шубуунай, эбэртэ бодо малай байранууд, силоснэ барилганууд хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Аймагай 10 гаран колхозууд барилгын худэлмэриие мүнөө хүрэтэр эхилээгүй байха юм.

Олохон колхозууд барилгын худэлмэриие эхилһэн аад, энээниие тон унжагайгаар, шанар муутайгаар ябуулжа байна. Аймагай худөө ажахын таһаг колхозуудтахи барилгын худэлмэриие хүтэлбэрилдэггүй, барилгада техническэ туһаламжа үзүүлдэггүй байха юм. Барилгын худэлмэриин хангалтагүй байһанай шалтагаан хадаа аймсоведэй гүйсэдком, тэрээнэй түрүүлэгшэ нүхэр Шадаровай зоотехническэ барилгануудые ябуулха тухай БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй заабаринуудые бэелүүлээдүй дээрэһээнь тохёолдоо.

Мухаршэбэрэй аймагта малай байрын барилгануудай хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байһаниие тэмдэглэхэ зуураа, БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол энэ шухала худэлмэриие һайжаруулгада зорюулһан тогтоол гаргаба.

Тоһоной механизированнэ заводой барилга

Республикын маслопромой трест болбол жэл соо 2000 тонно һү үйлэдбэрилхэ хүсэтэй механизированнэ заводой барилгые Улан-Удэ городто бодхоожо эхилбэ. Тус завод хадаа городой ажалшадые болбосоруулагдаһан элдэб зүйлэй сагаан эдеэгээр хангаха байна. Мүнөө энэ заводто тодхогдохо түхеэрэлгэнүүдынь сум абтанхай.

Воскресник болобо

Амаралтын үдэр Зэдын аймагай эмхи зургаануудай 213 хүн үбһэ хуряалгын воскреснигтэ Ленинэй, Буденныш, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ ба «Пятилетка» колхозуудта гараба. Нэгэ үдэрэй турша соо тэдэнэр 206 га үбһэ сабшаһан, 167 га үбһэ хуряаһан, 65 тонно силос дараһан ба 32 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэһэн байна.

Тус воскреснигтэ аймпотребсоюзай ба айфогой худэлмэрилэгшэд ажалай үндэр бүтээсэ харуулаа.

Д. Чимитов.

Хуряалгын темпые юундэ һуладхааб

Артелиин эрхим луговодууд Б. Базмаев, Р. Доржиева ба бусад сабшалан һайжаруулха худэлмэридэ бүхы хүсэеэ элсүүлжэ, үбһэ ногооной ургасые нилээд дээшэлүүлһэн байна. Июлиин тэн багаар Сагаан Шулуутайн сабшалангые үбдэг тулама үбһэ ногоон хүшажа, колхозниг уудые бүри ехээр баясуулба. Тиин, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз сабшалан дээрэ гараһанһаа хойшо га бүриһөө дунда зэргээр 12 центнер эрхим шанартай үбһэ хуряана. Иимэ ургаса үгэхэ сабшалангынь 800 гектар юм.

Үбһэ хуряалгын түрүүшын үдэрнүүдтэ ленинэйхид графигай ёһоор худэлмэрилжэ, олохон бухалтай болоо һэн. Тарянажалайнь нэгэдэхи бригада ажалай эмхидхэл зүбөөр табиһанай ашаар түрүүшын үдэрнүүдэй турша соо үбһэнэй валова суглуулгын түсэбые хахадлаһан байгаа. Бригадын табан сенокосилкын бүтээсэ нилээд ехэ һэн.

Теэд, һүүлэй үедэ тус колхоздо үбһэ хуряалгын темп эрид һуларжа, графигай дүүргэлтэ таһалдадаг болобо. Шалтагааниинь юуб гэхэдэ, колхозой правлени ба тарянажалай бригаданууд түрүүшын хэдэн үдэрэй амжалтануудаар һанаагаа амараад, хуряалгые улам түргэдхэхэ тушаа тон бага анхарал табина. Р. Дамбаевай хүтэлбэрилдэг тарянажалай хоёрдохи бригада графигай дүүргэлтые тон түрүүн эбдээ. Ушарынь хадаа энэ бригадын сенокосилканууд эбдэрдэг болобо. Һаяхан, машинист Бальжинима Будаев үдхэн ногоондо ябахадаа машинамни эбдэрнэ гэжэ һэнгэргүйгөөр харюусаад, хэдэн үдэрөөр миил байгаа. Тэрэшэлэн, ондоошье сенокосилкануудынь олон үдэрөөр миил байна.

Гадна, хуряалгын темпын һуларһан үшөө нэгэ шалтагаан хадаа тракторна отрядай муугаар худэлмэрилһэн ябадал болоно. Хонхолойн МТС-эй тракторист М. Мункоев гурбан сенокосилка шагталһан тракторар һүүлэй арбан хоног соо оройдоо 22 га сабшаа.

Үбһэ хуряалгын түсэбэй ёһоор тус колхозой сабшалан дээрэ 130 хүн худэлмэрилхэ байһан аад, оройдоо 110 хүн худэлмэрилнэ. Үбһэ хуряалгын эхилһэнһээ хойшо юушье хээгүй лодырьнууд эндэ үшөөл бии. Жэшээлхэдэ, Дарима Чернинова колхозой худэлмэридэ хабаадахын орондо, харин өөрынгөө усадьба соо үмсэдөө үбһэ сабшана. Иимэ жэшээнүүд олон.

Мухаршэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө миил табяад процент дүүргээд байна. Иимэ ехээр нобшоролгые ябашье тэсэшэгүй. Тиимэдэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд ажалай эмхидхэл болон жаяг заршамые улам һайнаар табижа, үдэр бүриингөө графигые заатагүй дүүргэхэ ёһотой.

О. Чимитов.

Колхозниг уудай шанга тэмсэл

Сабшалан ба бэлшээреэр баян «Енхор» гэжэ нютагта Сэлэнгын аймагай «Коммунизм» колхозой тарянажалай 6 бригада худэлмэрилдэг. Эдэ бригаданууд мүнөө жэлдэ сабшалангай га бүриһөө дунда зэргээр 8—11 центнер үбһэ абана.

Колхозой үргэн ехэ сабшалан хадаа үбһэ хуряалгын худэлмэринүүдые механизацилха дүүрэн арга олгоо. Тиихэлээр артелиин гэшүүд мүнөө жэлдэ 29000 центнер үбһэ, 8000 центнер силос, 2200 центнер набша намаа бэлэдхэхэ түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэжэ, ниитынгээ адуу малые бардам тэжээлээр хангаха байна.

Тэжээл бэлэдхэлые түсэбөөр хараалагдаһан болзор соо дүүргэхын түлөө колхозниг ууд шанга тэмсэл хэнэ. Б. Базаровай хүтэлбэрилдэг тарянажалай бригадын гэшүүд үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ эрхим ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг. Энэ бригадынхид силос дараха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Һаяар бүхы талмайгаа сабшахань. Бригадын машинистнууд Балданов, Ванданов, Хандажапов ба бусад үдэр бүриингөө даалгабаринуудые эрхим шанартайгаар үлүүлэн дүүргэнэ.

Үбһэ ногоо элбэг ехээр бэлэдхэхын түлөө шангаар тэмсэжэ байгаа эндэхи колхозниг уудай артельнэ адуу малдаа тэжээлэй бата бэхи база байгуулхань лабтай.

В. Бадашкеев.

Малшад үбһэ хуряалга дээрэ

Хоринн аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой малшадһаа бүридэһэн бригадын түрүүшүүл үбһэ сабшалга ба хуряалга дээрэ үдэрэйнгөө нормонуудые үлүүлэн дүүргэнэд.

Жэшээлхэдэ, машинист Ж. Базаров, бухал оруулагша Ц. Бадмаева, гар хажууршан Ц. Доржиева ба бусад үдэрэйнгөө нормонуудые 120—150 процент хүрэтэр дүүргэжэ, эрхим жэшээнүүдые харуулна. Мүн залуу үбһэшэн М. Факурдинов гэгшэ һүри хаялга, бухал табилга, гараар сабшалга ба тармалгадашье ябахадаа нормоёо саг үргэлжэ үлүүлэн дүүргэдэг.

Гэбэшье, үбһэ хуряалгада ороһонһоо хойшо нормоёо нэгэшье удаа дүүргээгүй хүнүүд тус бригадада бии. Тусхайлбал Ц. Д. Жамьянов ба Г. Газизов гэгшэд ой зайжа жэмэс түүгээд, үдэрэйнгөө нормонуудые арайхан гэжэ 50—60 процент дүүргэдэг байха юм.

Цым. Цыдыпов.

Тэжээл силосовалгые хаһа болзортонь эрхим шанартайгаар дүүргэхэ

Июлиин һүүлээр ба августын эхеэр орһон бороонууд хадаа үбһэ ногооной, мүн тэрэшэлэн тэжээлэй корнеплодууд ба силоснэ культурануудай һайнаар ургалгада нилээд нүлөөлбэ. Энэ хадаа байгша ондо тэжээл бэлэдхэлгын ба силос даралгын түсэбые үлүүлэн дүүргэхэ арга боломжо колхозуудта олгоно. Бороо үһөөтэй үдэрнүүдтэ силос даралгын худэлмэриие илангаяа эршэмтэйгээр ябуулха хэрэгтэй.

Силос хадаа адуу малай мяханай, һүнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ тон үнэтэй шэмэтэ тэжээл мүн. Тэрээниие үбэл зунгүй малда эдюулдэг юм. Үбэлжэлгын үедэ нэгэ тонно силос 400—500 килограмм эрхим шанартай үбһэнэй сэнтэй байдаг. Силос болбол витамин, белок ба минеральна дабһаар элбэг тула хартаабха, турнепс, свёкло ба бусад корнеплодуудһаа үнэтэй тэжээл гээшэ. Тиимэ тула манай республикын колхозуудта силос хадаа малажалай шухала тэжээл болоно. Шэмэтэ тэжээл, илангаяа силос эдюулэнгүй үнеэдэй ашаг шэмые дээшэлүүлхын аргагүй гэжэ түрүү колхозуудай худэлмэриин дүй дүршэл дээрэһээ харагдана.

1949 ондо республикын 56 колхозуудай 1150 гаран һаалишад үнеэн бүриһөө 1000—2500 литр һү һаагаа. Эдэ һаалишад хадаа үбэлжэлгын үедэ бүдүүн тэжээлтэй хамта үнеэн бүридэ үдэрэй 8—12 килограмм силос эдюулдэг байгаа. Жэл бүри элбэг ехэ силос бэлдэжэ, үнеэдһээ ашаг шэмэ ехые абадаг колхозуудай тоодо— Сэлэнгын аймагай Карл Марксын ба Сталинай нэрэмжэтэ, Иволгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ ба «XVII партсъезд», Кяхтын аймагай Ленинэй, Ворошиловай нэрэмжэтэ ба бусад колхозууд оролсоно.

1950 ондо манай республикын колхозууд 110 тонноһоо бага бэшэ хэмжээнэй гэхэ гү, нёдондо бэлэдхэгдэһэнһээ 2 дахин ехэ силос дараха түсэбтэй юм. Мүнөө тэжээл силосовалгынгаа графигые имагтал Закаменай ба Кабанскын аймагайхид үлүүлэн дүүргэжэ ябана. Бусад аймагууд тэжээл силосовалгын графигые дүүргэнэгүй. Сэлэнгын, Байкало-Кударын, Курумканай аймагууд энэ худэлмэриие бүришье хангалтагүйгөөр үнгэргэжэ байна. Тиихэдэ курумканайхид набшата тэжээл бэлэдхэлгые хүсэд эхилээшьедүй (августын 5 болотор 3,6 процент) гэхэдэ болохо.

Байгша ондо республикын олонхи колхозууд силосовалхын түлөө наран сэсэг нилээд ехээр тариһан байна. Тиимэһээ наран сэсэгэй сэсэглэжэ эхилхэдэнь (августын 10—12), тэрээниие силосовалха шухала. Хожомдуулбал, силосэй шанар муу байдаг. Тэрэшэлэн, худөөгэй, полевой, намагай ногоонууд ба буртаг үбһэнүүдые (хоротой ногоонуудһаа бэшыень), мүн свёкло, капуста ба бусад корнеплодуудай набша эшэнүүдые силосовалха шухала. Тэдэ хадаа мүн лэ һайн шанартай силос болодог.

Силос болбол имагтал һайнаар түхеэрэгдэһэн нүхэнүүд, траншейнүүд ба башнинуудта хэгдэхэ ёһотой. Байгша ондо республикын колхозууд тэжээл силосовалгын худэлмэриие механизацилха дүүрэн арга боломжотой. Юуб гэхэдэ, республикын МТС-үүд тэжээл силосовалгада олон тракторнууд, сенокосилканууд, силос хэршэдэг машинанууд ба тракторна тармуурнуудые, мүн силосовалагдаха тэжээл шэрэхэ автомашинануудые энэ худэлмэридэ элсүүлхэ түсэбтэй юм. Тиимэһээ колхозууд болбол эдэ бүхы механизмуудые дүүрэнээр, ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхэ ёһотой.

Силос зүбөөр дарахын ба тэрэнэй гутаха үжэхэгүйн тулада тэжээл силосовалгын бүхы заабариие наринаар сахиха хэрэгтэй.

Дарагдаһан силосэй тоо бүридхэлые зүбөөр хэхын тулада үбһэ хуряалгын бригадануудай бригадирнууд болбол силоснэ нүхэнүүд болон траншейнүүдэй багтаамжые тодорхойлхо эгээн простой заабариие, мүн нэгэ кубометр силосэй шэгнүүрые мэдэхэ ёһотой. Нүхэнүүд ба траншейнүүдэй багтаамжые силос дараадүй байхадаа хэмжэхэ шухала. Тиихэдэ, түхэреэн нүхэнүүдэй багтаамжые тодорхойлходоо нүхэнэй диаметрые хоёр газар хубаагаад, гараһан тооеынь өөртэнь үсхэхэ ба тэндэһээ абтаһан тоое нүхэнэй гүнзэгые харуулһан тоодо ба 3,14 гэжэ тоодо үсхэхэ ёһотой юм. Тэрэнэй эсэстэ олдоһон тоо хадаа нүхэнэй багтаамжые (кубометрээр) харуулна. Жэшээнь, 4 метр диаметртэй ба 3 метр гүнзэгытэй нүхэнэй багтаамжа иимэ байха: 1. 4:2=2; 2. 2×2=4; 3. 4×3=12; 4. 12×3,14=37,7 кубометр.

Траншейн багтаамжые мэдэхын тулада тэрэнэй үргэн, ута ба гүнзэгыень хэмжэхэ ёһотой. Удаань, траншейн дунда зэргын үргэниие (дээрэхи ба доорохи үргэниинь хамталаад, 2 газар хубааһан) гүнзэгыдэнь, һүүлээрнь утадань үсхэхэ хэрэгтэй. Эндэһээн гараһан тоо хадаа траншейн багтаамжа болоно.

Силосовалагдаһан силосэй шэгнүүрые мэдэхын тулада силоснэ нүхэнэй гү, али траншейн багтаамжые силосовалагдаһан ногооной нэгэ кубометрын шэгнүүртэ үсхэхэ хэрэгтэй юм. Иигэжэ, дарагдаһан силосэй шанар ба нигталһан хэмжээһээ дулдыдажа, нэгэ кубометр соо 5—7 центнер силос ороно гээшэ.

А. Желтый.

ҺОЛООМООР ТҮРГЭН АРГААР СИЛОС ДАРАЛГА

Манай ороной олон совхозууд ба колхозууд малда эдюулэгдэхэ бүдүүн тэжээл бэлэдхэлгын шэнэ, үндэр ашагтай арга хэрэглэжэ эхилээ.

Һолоомоор түргэн аргаар силос даража бэлэдхэхэ методэй автор М. Полянскиин статья доро толилогдоно.

СССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй ЦК-гээр баталагдаһан, колхозно ба совхозно ниитын ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөхэ жэлэй түсэб соо бүхы малнуудые элбэг тэжээлээр хангахын түлөө совхозууд ба колхозуудта тогтонижоһон тэжээлэй база байгуулха тухай хараалагдаһан байна.

Малай үбэл зунай харууһалгын үедэ ногоон конвейер үргэнөөр хэрэглэхыень сабшалангаар хүсэд хангагдаагүй ажахынуудта энэ түсэб дурадхана. Совхозууд ба колхозуудай түрүү хүнүүд энэ шэнэ-ябуулгые хэрэг ажал дээрэ бэелүүлхын түлөө эдэбхитэйгээр худэлмэрилнэ.

Гэбэшье, бага ургасын хуряагдаһанһаа гү, али ургасын оройдоо хуряагдаагүй шалтагаанһаа тэжээлэй ямар нэгэн культура ногоон конвейерһээ гаргагдажа магадгүй юм. Иимэ ушарта, адуу малнуудай үдэсхэлэн хооһон байдалһаа болохо, турахагүйн тулада зунай үедэ тэжээлэй страховой фондо байгуулха шухала. Эндэ, һолоомын силос түргэн аргаар бэлэдхэхэ манай метод тухай хэлэгдэнэ.

Манай ороной совхозууд һүүлшын 2 жэлэй турша соо бүдүүн тэжээл бэлэдхэлгын үнэгүй ба хэнэйшье хэмээр энэ аргые үргэнөөр, тон ехэ ашагтайгаар хэрэглэжэ байна. Энэ арга хадаа һолоомые сабшаад, тусхай нүхэн-траншейнүүд соо дабһанай растворто силосовалха ябадал болоно.

Манай аргаар болбосоруулагдаһан бүдүүн тэжээлнүүд, илангаяа хара тариянай, шэнисын һолоомо, михиинэ ба бүдүүн шэлбэтэй үбһэн хадаа зөөлэхэн, шэмэтэй ба һая баригдаһан хара хилээмэнэй хоншуу үнэртэй болодог. Тэрээниие адуу мал тон дуратайгаар эдидэг байна. Ростовско ба Московско областьнуудта һаамхай үнеэд, Башкирска АССР-тэ эбэртэ бодо малай түлнүүд, хонид ба морид түргэн аргаар дарагдаһан һолоомын силосые адуулганай түлэг үе соо, майһаа август болотор эдюулдэг байха юм.

Энэ юугээр тайлбарилагданаб гэхэдэ, нэгэ янзын хэршье һайн шанартай тэжээл удаан саг соо эдихэдээ малнууд хашардаг гээшэ. Тиимэһээ һолоомоор хэгдэһэн силос тэжээлэй рационие олон янзын болгодог, тиигэжэ малнууд эдеэндэ дуратай, бусад тэжээлнүүдые һайнаар ба дүүрэнээр болбосоруулдаг байна. Тиихэдээ хара тариянай һолоомоор хэгдэһэн силос хадаа поностой тэмсэхэ диэтическэ шанартай байха юм.

Үнэгүйгөөр һолоомоор түргэн аргаар бэлэдхэгдэһэн силос хадаа малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэһээ гадна, мүн һүн, мяхан, нооһон гэхэ мэтын малажалай продукциин өөрынь үнэ сэнгые химдаруулха ажахын удхашанартай байна.

Шэнэ методээр бэлэдхэгдэһэн тэжээл эдюулһэнэй ашаар Марти Николаевскиин нэрэмжэтэ трестын совхоздо үбэлэй 2 һара соо үнеэн бүриһөө 354 килограмм, «Нечаянский» совхоздо 400 килограмм һүн һаагдаһан байна. Гэхэ зуура, түргэн аргаар бэлэдхэгдэһэн силос хэрэглээгүй тус трестын бусад совхозуудта үнеэн бүриһөө дунда зэргээр энэ хугасаа соо 308 килограмм һүн һаагдаһан байгаа.

Курганска трестын Чащинска совхоздо манай методээр бэлэдхэгдэһэн һолоомые тэжээлэй рациондо оруулһанай һүүлээр миил 2—3 хоноод байхада үнеэн бүхэнэй һү үгэлгэ сүүдхэ бүри дунда зэргээр 1 килограммаар дээшэлһэн байха юм. Иимэ жэшээнүүд олон.

СССР-эй совхозуудай Министерство болбол совхозуудые малдаа түргэн аргаар бэлэдхэгдээгүй силос эдюулхыень хоримжолоо. Энэ аргаар силос бүридхэлгые Башкирска АССР-эй Харьковска, Кемеровскэ, Ивановска ба бусад областьнуудай түрүү колхозууд үргэнөөр хэрэглэжэ эхилэнхэй.

* * *

Силос түргэн аргаар һолоомоор бэлэдхэлгын техническэ условинуудые богонихоноор хэлэбэл иимэ байна:

Һолоомо-силос хэршэдэг машинаар хэршэгдэһэн, буригүй, һайн шанартай намарай хара тариянай гү, али хабарай культуранууда й һолоомо поваренна дабһанай һулахаһан растворто жэгдээр дэбтээгдэдэг юм. Тэрэ хадаа иимэ хэмжээтэйгээр буйлуулагдаха байна: 16 килограмм һолоомоной хэршэдэһэн, комнатно температурын 10 литр уһан, 200 грамм поваренна дабһан гэхэ мэтэ.

Дэбтээгдэһэн һолоомын хэршэдэһэн траншей-нүхэн соо хэгдэжэ, нигталагдаха ёһотой. Тиимэ траншейнүүд тусхай һарабша доро түхеэрэгдэхэ байна. Траншей-нүхэнүүдые малтаһанай һүүлээр хабтагайгаар, шулуугаар гү, али хирпиисээр ханалха шухала. Иимэ материалнуудай үгы байбалнь, ханануудыень үдхэн шабараар шабажа, тэрээниие заабол галдаха зэргэтэй. Траншейн 1 кубометр зай соо 1—1,5 центнер һолоомын хэршэдэһэн багтаха байна.

Удаань, 3 сүүдхэ үнгэрхэлөөр траншейдэ хэгдэһэн тэжээл халажа, эһэдэг ба малда үгэхөөр болодог юм. Траншей-нүхэнүүд 2 таһалгатай байха ёһотой. Таһаг бүхэниинь малнуудай 3 үдэр соо эдихэ силос багтаахаар хэгдэхэ байна. Нэгэ таһаг соохи силос малдаа эдюулжэ дууһатар нүгөөдэ таһаг соохинь болбосоржо үрдигдэдэг байха юм.

Бишыханууд траншей-нүхэнүүд соо тэжээл муугаар болбосордог байна. Тиимэһээ траншейн таһагуудай үргэниинь ба гүнзэгынь 1,5 метрһээ бага байха ёһогүй. Дэбтээгдэһэн ба нигталагдаһан һолоомын хэршэдэһэн дээрээ үргэн хабтагайгаар хушагдаха ба хабтагайн дээрэ хүндэ юумэ табигдаха зэргэтэй. Тэрэ хабтагайнь тэжээлэйнгээ нигтархатай хамта доошоо һуулсажа байхаар, тиихэдээ агаар табихагүйгөөр хэгдэһэн байха ёһотой. Хэрбээ тэжээлэй дутуу дэбтээгдэһэн, хүсэд нигталагдаагүй ба траншейдэ агаарай ородог байгаа хадань, силос үжэхэ, гутаха байна.

Хэрбээ һолоомын хэршэдэһэндэ нэгэ бага тариянай зүйлтэй тэжээл, жэжээр хэршэгдэһэн корнеплодууд, һайхан үнэртэй үбһэ гү, али һайхан ногоо холибол, тэрэ тон түргэн ба һайнаар болбосордог юм.

Тариянай зүйлтэй концентрированнэ тэжээл нэгэ бишыханааршье холиходо силосэй шанар эрид һайжаржа, малай ашаг шэмэ дээшэлдэг байна. Зүгөөр тэрээндэ элдэб янзын жмых холижо болохогүй. Жмых холиходо тэжээл гутажа болохо байна.

Һолоомын силос түргэн аргаар дарахадаа мүн үнгэрэгшэ жэлэй һолоомо хэрэглэжэ болохо юм. Зүгөөр энэ һолоомо һайн шанартай, бурьтаагүй, үнгэ ба үнэрөө гээгээгүй байха ёһотой.

Шанар муутай, нигтаршаһан һолоомо муугаар силосовалагдадаг юм. Имагтал хаһа болзор соогоо хуряагдаһан ба һайнаар сомогдоһон һолоомо һайн шанартай силос абалгые хангадаг гээшэ.

Һолоомые гээлтэдэ оруулжа болохогүй. Һолоомо хадаа, тэрэ тоодо хара тариянай һолоомо, түргэн аргаар силосовалһанай эсэстэ һайн шанартай, хоншуу амтатай ба малай дуратайгаар эдидэг тэжээл болодог гэжэ мэдэхэ хэрэгтэй.

М. Полянский.

Аюулгүйн Соведэй заседани

НЬЮ-ЙОРК, августын 4. (ТАСС). Мүнөөдэр нүхэр Я. А. Малигай түрүүлэлгэ доро Аюулгүйн Соведэй заседани боложо, августын 3-най засаданиин хаагдахын урда тээхэнэ баталагдан абтаһан зүблэхэ зүйлые хэлсэбэ. Энэ зүблэхэ зүйлдэнь Америкын Холбоото Штадуудаар дурадхагдан оруулагдаһан нэгэ асуудал— «Корейскэ республикада эсэргүү агресси тушаа гомодолго» байба.

Зүблэхэ зүйлые соносхоһонойнгоо һүүлээр нүхэр Я. А. Малик болбол тус асуудалые зүбшэн хэлсэхэһээ түрүүн «Корейскэ асуудалые амгалан тайбан ёһоор гуримшуулха тушаа» гэһэн гаршагтай резолюцие Советскэ Союзай үмэнэһөө табихые хүсэнэб гэжэ мэдүүлбэ. Энэ резолюци соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: «Аюулгүйн Совет шиидхэбэ: а) Хитадай арадай республикын түлөөлэгшые урижа асарха, мүн тэрэшэлэн корейскэ асуудалые зүбшэн хэлсэжэ байха үедэ корейскэ арадай түлөөлэгшэнэрые соносохо шухала гэжэ тоолохо; б) Кореядэ дайнай ябуулгануудые болюулха ба нэгэн доро Кореяһээ гадаадын сэрэгүүдые гаргаха».

Гоминдановска түлөөлэгшэ Цзян Тин-Фу гэгшэ саашанхи дискуссида орохын Урда тээ Корейскэ республика гэдэгэй түлөөлэгшые Аюулгүйн Соведэй столдо урижа асарха хэрэгтэй гэжэ мэдүүлбэ.

Египетскэ делегат Фавзи хадаа «Корейскэ республикын түлөөлэгшые» урижа асарха гэһэн июниин 25-най Аюулгүйн Соведэй шиидхэбэри «хүсэндөө байһаар» ха юм— гэжэ мэдүүлбэ. Совет болбол энэ практикаяа үргэлжэлүүлэн баримталха ёһотой гээд Фавзи мэдүүлээ.

Советскэ Союзай түлөөлэгшэ Я. А. Малик үгэ хэлэхэ зуураа Кореядэхи событинуудые советскэ делегаци гражданска дайн гээшэ гэжэ харана гэжэ мэдүүлээ. Тиимэ ушарһаа советскэ делегаци болбол корейскэ арадай түлөөлэгшые хабаадуулалсахаар Аюулгүйн Совет уриха ёһотой гэһэн пунктые резолюциин проектдэ оруулһан байна. Кореядэхи дайнай ябуулгануудые болюулхын тулада хоёр талынхидыень уриха шухала гэжэ Малик мэдүүлбэ. Жэшээнь, Палестинскэ ба Индонезийскэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ үедэ, Аюулгүйн Соведэй практика ба заншалынь иимэ байгаа. Аюулгүйн Соведэй гэшүүд бэшэшье һаань — хамаагүй хоёр талынхидынь уригдаа һэм бшуу.

Саашадаа Малик болбол «Хойтокорейскэ засагууд» гэжэ нэрлэгдэдэгые агрессидэ зэмэлжэ байһан США-гэй резолюцие Соведэй зүбшэн хэлсэхэ байһан хадань, хоёр талынхидые соносохо ябадалдаа арсаха гээшэ Аюулгүйн Соведтэ үнэн сэхэ бэшэ ба болошогүй байха һэн гэжэ мэдүүлбэ. Кореядэхи хоёр правительственна лагерьнуудай түлөөлэгшэнэрые соносохо хэрэгтэй гэжэ Малик мэдүүлээ. Тиимэһээ, Советскэ Союз болбол хэдэ хэдэн гүрэнүүдтэй дипломатическа харилсаануудтай байһан корейскэ арадай-демократическа республикын түлөөлэгшые урижа асарха гэжэ дурадхана.

Удаань Холбоото Штадуудай түлөөлэгшэ Остин үгэ хэлэжэ, юрэ бусын процедурые баримтална гэхэ мэтээр Аюулгүйн Соведэй түрүүлэгшэ Малигые зэмэлбэ.

Хойто Кореяын түлөөлэгшэ дискуссида хабаадалсахаар уригдаһан байха ёһогүй гэжэ Холбоото Штадуудай правительство тоолоно гээд Остин үгэеэ дүүргэбэ.

Удаань Холбоото Королевствын түлөөлэгшэ Джебб хадаа Советскэ дурадхалда байһан хоёр асуудалнууд бэе бэеһээн һалгаагдаһан байха ба эдэ хоёр асуудалнуудаар амяар амяарнь голосовани хэгдэхэ ёһотой гэжэ дурадхаба. Совет болбол нэн түрүүн Урда Кореяын түлөөлэгшые уриха тухайгаа голосовалха ба тиигээд һүүлээрнь Хойто корейскэ түлөөлэгшые уриха хэрэгтэй гү гэжэ шиидхэхэ ёһотой гэжэ Джебб хэлэбэ.

Корейскэ арадай түлөөлэгшэнэрые уриха гэһэн дурадхалнууд тушаа хэлэхэ болоо һаа, энэ дурадхалаар голосовалхамни намда бэрхэтэй байна гэжэ Индиин түлөөлэгшэ Рау мэдүүлбэ. «Корейскэ арад» гэһэн үгэнүүд «Хойтокорейскэ засагууд» гэһэн үнөөхил тэрэ удхатай байгаа һаа, энэ хадаа Индиин дэмжэһэн Аюулгүйн Соведэй резолюци соо агрессидэ зэмэлэгдэһэн тэдэ хүнүүдыел уриха гэһэн болоно гэжэ Рау мэдүүлбэ. Хэрбээ «Корейскэ арад» гэһэн үгэнүүд ямар-нэгэн ондоо удхатай байгаа һаань, тэрэнние хайшан гээд акредитовалжа болохоб гэһэн асуудал гаража ерэнэ. Тиимэһээ правительствоһаан заабаригүйгөөр энэ асуудал тушаа голосовалжа шадахагүй байнаб, тиин хэрбээ дары түргөөр голосовалха гэжэ баадхаа һаань, голосованида хабаадалсахагүйб гэжэ Рау хэлэбэ.

Египедэй түлөөлэгшэ Фавзи болбол «Корейскэ арадай түлөөлэгшэд» гэһэн үгэнүүдэй удхань тодо бэшэ байна гэбэ. Хитадай арадай республикын түлөөлэгшые уриха гэһэн Советскэ Союзай дурадхал тушаа хэлэхэдээ Фавзи хадаа энэ дурадхалай түлөө голосовалжа шадахагүй байнаб гэжэ хэлэбэ.

Холбоото Королевствын түлөөлэгшэ Джебб Урда ба Хойто Кореяын түлөөлэгшэнэрые уриха тушаа асуудалые амяар амяарнь голосовалха тухай өөрынгөө түрүүшын дурадхалда «заһабари оруулхаа» хүсэбэ. Джебб хадаа хоёр голосовани хэлгын түлөө байна, гэбэшье, Урда Корея тушаа хэгдэхэ голосованиин түрүүн хэгдэһэн урилгые болюулхаар ябуулагдаха ёһотой гэһэн Норвегиин ба Индиин түлөөлэгшэнэртэй «һаналаа нэгэдэнэ».

Ли Сын Манай кликын түлөөлэгшые уриха гэжэ Совет июниин 25-да шиидээ һэн гэһэн баримтануудта харюусаха зууралаа, Малик болбол Аюулгүйн Совет заседани бүхэн дээрээ энэ мэтын урилганууд тушаа шиидхэбэринүүдые абаха заншалтай болоһоор үнинэй юм гэжэ зааба. Ямар нэгэн гүрэнэй түлөөлэгшые Соведэй столдо уриха гэжэ түрүүлэгшын дурадхахадань, Совет хадаа иимэ урилга хэхэ хэрэгтэй гү гэжэ шиидхэжэ ородог байгаа. Тиимэһээ Урда корейскэ группын түлөөлэгшые уриха гэһэн июниин 25-най урилгые саг үргэлжын урилга мүн гэһэнтэй зүбшөөрэлдэжэ шадахагүй байнаб гэжэ Малик хэлэбэ. Хойто корейскэ түлөөлэгшын байлгагүйгөөр Урда корейскэ түлөөлэгшын байлсаха ябадалые советскэ делегаци арсана. Июниин 25-най шиидхэбэри хуули буса юм гэжэ Малик заагаа, юундэб гэхэдэ, тэрэ хадаа Соведэй хоёр саг үргэлжын гэшүүдэй— Советскэ Союзай ба Хитадай хабаадалсалгагүйгөөр абтаһан байна. Июниин 25-най шиидхэоэри мүн лэ үнэн сэхэ бэшэ, юундэб гэхэдэ, Совет хадаа гансал талыень соносожо, шиидхэбэри абаһан юм. Мүн нүгөө талыень Совет соносохо зэргэтэй гэжэ Советскэ Союз асууха дүүрэн эрхэтэй байна.

Ехэ хойшолонгуудтай байжа магад арсалдаае амгалан тайбанаар гуримшуулгын проблемые Совет харан үзэжэ байна гэжэ мэдүүлээд, Малик болбол тиибэ ябашье зарим нэгэн делегадууд Хойто Кореяын түлөөлэгшэнэрэй үзэлнүүдэе найруулжа үгэхэ гэхэдэнь һаад хэхээ оролдоно гэжэ зааба.

Советскэ Союзай һанамжын ёһоор, үнэн сэхэ шиидхэбэри хадаа Кореядэхи дайлалдажа байгаа хоёр талынхидые хоюулайень уриха ябадалда байна гэжэ үгэеэ дүүргэхэ дээрээ Малик нэмэжэ хэлэбэ. Соведэй гэшүүдэй нэгэн өөрынгөө правительствын заабаригүйгөөр голосовалжа шадахагүй байһан хадань, Совет өөрынгөө худэлмэрие вторник болотор хойшолуулаа һаань һайн байгаа һэн ха.

Энэ дурадхалые Совет баталан абаа.

Дани атлантическа блокһоо гараха ёһотой!

Американецууд Даниһаа тонилог!

(Датска арадта Даниин компартиин гүйсэдкомой хандалга)

КОПЕНГАГЕН. (ТАСС). Даниин коммунистическэ партиин гүйсэдхэхэ комитет датска арадта иимэ уряатайгаар хандаба:

Правительство хадаа риксдагые яаралаар зарлажа, дайн сэрэгэй ба буу зэбсэг ехээр үйлэдбэрилхын тула үшөө 200—300 миллион крон һомолхо эрилтэ хэбэ. Энээниие бэелүүлхын тула шэнэ ба ехэ хэмжээнэй налогууд арад зондо ашагдаха болоно.

Буу зэбсэг үйлэдбэрилхэ яаралтай ябуулгануудые эрхилэн, датска правительство хадаа корейскэ арадта эсэргүү дай ябуулжа байгаа американска милитаристнуудые дэмжэнэ.

Эб найрамдал ба эрхэ сүлөө сахиха тухай хэлэгдэжэ байһые мэдэрэн, Датска коммунистическэ парти эринэ:

Дани хадаа корейскэ асуудалые эбэй ёһоор шиидхэлгэдэ посредник болохо үүсхэл гаргаха ёһотой, тингэбэл дайнай аюулые багадхалгада туһалха байна.

Дани хадаа Хитадай арадай республикые Аюулгүйн Соведтэ оруулха тухай эрилтэ дэмжэхэ ёһотой. Буу зэбсэгүүдые ехээр үйлэдбэрилгэ зогсоогдохо зэргэтэй. Дайнай хэрэгсэлдэ зорюулан олон миллион крон һомололгые болюулха. Дани хадаа дайнай политикые бэшэ, харин эб найрамдалай политика ябуулха ёһотой.

Үнэ сэнгэй хүндэрэлгэ дары сагаар, эсэстээ хүрэтэр зогсоогдохо ёһотой. Ажабайдалай эрилтэнүүдтэ ямаршье мэхэ гохо хэжэ болохогүй!

Даниин бэеэ даанхай байхые хүсэгшэдэй, эб найрамдал хүсэгшэдэй иимэ политика дэмжэхыень уряалнабди. Коммунистнууд хадаа эб найрамдалай ба эрхэ сүлөөгэй түлөө бидэн шэнгеэр тэмсэхые хүсэгшэд бүхэнтэй хани харилсаа байгуулхаар бэлэн байна.

Правительство хадаа дайнай политика ябуулха, хүндэ налогуудые тохохо эрхэгүй гэжэ бидэ тоолонобди.

Дани хадаа атлантическа пактһаа гараха ёһотой!

Американецууд Даниһаа тонилог!

Тайванда американска агресси

ПРАГА, августын 6. (ТАСС). Телепресс агентствын гонконгско корреспондентын дамжуулһанай ёһоор, Чан Кай-Шида американска сэрэгэй туһаламжада үгтэһэн американска реактивна истребительнүүдэй ерэһэнэй һүүлээр, генерал Макартур хадаа Тайван дээрэ хэлхеэ холбооной бүлэгые байгуулаа гэһэн мэдээсэл Токиоһоо абтаба. Энэ бүлэгые Макартурай штабай начальнигын орлогшо генерал-майор Ффкс толгойлно. Тайванда гоминдановска ба американска сэрэгэй түсэбүүдые бэелүүлэлгын худэлмэрие энэ хэлхеэ холбооной бүлэг ябуулха юм гэжэ тэрэ мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Бельгидэхи байдал

ПАРИЖ, августын 5. (ТАСС). «Бельгийскэ фашистнууд хадаа Король Леопольд III-дэ өөһэдөө дурагүй байһанаа харуулхын түлөө августын 6-да «Брюссель тээшэ поход» хэхэ һаналтай гэжэ «Юманите» газетэ бэшэнэ.

Коллаборационистнуудай корольдо эсэргүү шангаар тэмсэжэ байһан бельгийскэ ажалшадай дунда энэ мэдээсэл тон ехэ зэбүүрхэл гаргаба. Бельгийскэ ажалшад ба демократууд хадаа контрманифестаци үнгэргэхэ гэжэ шиидхээ. Хэрбээ фашистска походой хэгдээ һаань, забастовкын худэлөөн дахин дэлгэрхэ юм. Бельгийскэ худэлмэришэд хадаа социалистическэ партиин хүтэлбэрилэгшэдэй урбаһаншье мүртэнь олониитын политическэ забастовко хэжэ Леопольдые саг зуурада шэрээһээнь буулгаха ябадалые туйлаһанаа мартаагүй гэжэ «Юманите» газетэ бэшэнэ.

Хитад дотор Стокгольмско Уряада 50 миллионһоо дээшэ зон гар табяа

ПЕКИН, (ТАСС). Эб найрамдалые хамгаалха Хитадай комитедэй худэлмэришэ комитедэй мэдээсэхэнь хадаа, Хитад дотор Стокгольмско Уряада 50 миллионһоо дээшэ хүнүүд гараа табяа. Хитадай олон городуудта, жэшээлхэдэ, Шанхайда, Тяньцзинда, Чунцинда, Тайюанда ба Таншанида Стокгольмско Уряада арад зоной 70 гаран процентнь гараа табиһан байна.

Комитет хадаа энэ Уряада 100 миллионһоо дээшэ зонуудай гар табюулха гэһэн зорилгые өөрынгөө урда табина.

Кореядэхи событинууд

Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командованиин мэдээсэл

ПХЕНЬЯН, августын 6. (ТАСС). Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командованиин мүнөөдэрэй үглөөнэй мэдээсэл соо Арадай армиин частьнууд бүхы фронтнууд дээгүүр американска сэрэгүүдтэй шангаар дайлалдажа үргэлжэлүүлээ гэжэ хэлэгдэнэ.

Американска авиаци ба сэрэгэй корабльнууд хадаа амгалан байһан городууд болон тосхонуудые бомбодожо, ехэ буугаар буудажа һургуулинууд, больницанууд, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд болон байрын гэрнүүдые һандаргана.

Американска сэрэгэй корабль августын 5-да баруун эрье шадарай Пякинда (Хакурей) аралые буудахаар һэдэһэн байна гэбэшье, Арадай армиин эрье шадарай батарей тэрээниие буудан намнаа.

Августын 5-да американска 8 бомбардировщигууд Нампхо (Тиннампо) город дээгүүр ниидэжэ бомбодоо. Арадай армиин зенитнэ артиллери дайсанай 3 самолёдые буудажа унагааба.

Мүн энэ үеэр американска 4 самолёдууд Хэчжу (Кайсю) город дээгүүр ниидээ гэбэшье, дайсанай самолёдууд зенитнэ буугаар намнагдажа өөрынгөө зорилгые бэелүүлэнгүй зугадаа.

* * *

ПХЕНЬЯН, августын 6. (ТАСС). Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командованиин үдэшын мэдээсэл соо иигэжэ хэлэгдэнэ: Газарай хаалтануудые хэрэглэжэ, үсэд шангаар эсэргүүсэн байһан американска частьнуудай эсэргүүсэлтые дабан гараһан Арадай армиин частьнууд Нактонган (Ракуто-Ко) мүрэн дээрэ американска сэрэгэй обороные таһа түрижэ, сухарижа ябаһан дайсаниие мүрдэн добтолжо үргэлжэлөө.

Мүрэнэй зүүн эрье дээрэ Арадай армиин сэрэгүүд американска танкова ба ябган сэрэгэй частьнуудай хэдэ хэдэн контрдобтолгонуудые сухариса сохёод, дайсантай шанга байлдаануудые ябуулжа байна.

Мүрэнэй зүүн эрье шадарай байлдаануудта Арадай армиин частьнууд 40 гаран американска солдадуудые плендэ абаһан ба трофейнүүдые абаа.

* * *

ПХЕНЬЯН, августын 7. (ТАСС). Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командованиин мүнөө үдэшын мэдээсэл соонь Арадай армиин частьнууд американска ба лисынмановска сэрэгүүдтэй хатуу шанга байлдаануудые хэжэ үргэлжэлөө гэжэ хэлэгдэнэ.

Ыйсон (Гидзйо) районда добтолжо ябаһан Арадай армиин частьнууд тэндэ американска мотомеханизированнэ полкын үсэд эсэргүүсэлтэнүүдэй ехэнхи хубиень бута сохижо, августын 5-да дайсанай оборонын ба түмэр замай томо узел байһан Ыйсон (Гидзйо)—Ва Ны гэдэгые сүлөөлбэ.

Аньдон (Анто) районда добтолжо ябаһан Арадай армиин частьнууд дайсанда ехэ гэмтэл ушаруулһан байна. Дайсанай 6 мянга шахуу солдадууд ба офицернүүд алагдаһан, шархатаһан ба 600 үлүүтэй хүн пленда абтаа. 4 танка, 17 бронемашина, 57 м[...] метрын 3 ехэ буу, 60 милиме[...] ракетнэ 25 ехэ буу, 10 ми[...] дууд, элдэб түхэлэй 60 ехэ[...] зенитнэ 14 пулемедууд, 20 х[...] пулемёдууд, 20 хүнгэн пу[...] дууд, 900 винтовконууд тр[...] болгон абтаба.

Тэрээнһээ гадна, олон т[...] карабинууд, автомадууд ба [...] гэй бусад зэбсэгүүд, мүн [...] машинанууд ба радиоаппарат[...] нууд абтаһан байна.

* * *

ПХЕНЬЯН, августын 7. (ТА[...] Корейскэ арадай-демократич[...] республикын Арадай арм[...] Главна командованиин август[...] 7-ной үглөөнэй мэдээсэл [...] иигэжэ хэлэгдэнэ:

Үлэмжэ таарамжатай газар[...] дые хэрэглэн, шанга эсэргүүс[...] нүүдые хэһэн американска, [...] сынмановска сэрэгүүдтэ ш[...] сохилтонууд хэгдэжэ, Арадай [...] миин частьнууд бүхы фронт[...] дээрэ добтолгоёо үргэлжэлүүл[...]

Зүүн эрье шадарай район[...] добтолжо ябаһан Арадай арм[...] частьнууд дайсанай шанга [...] гүүсэлтэнүүдые бута сохё[...] Чконсон (Киндзис) гэдэгые [...] густын 5-да сүлөөлбэ.

Арадай армиин ондоо час[...] нууд Тэгудэ (Танкю) орохо [...] дээрэ дайсанай оборонын шу[...] пункт байһан Гун И (Гуньи) [...] гые сүлөөлбэ.

Чконсон, Гун И гэдэгүүдые [...] лөөлэлгын байлдаануудта Ара[...] армиин частьнууд хадаа да[...] най сэрэгүүдые олоор хюда[...] ба пленнигүүдые, ехэ трофей[...] дые абаһан байна.

Макартурай штабай коммюнике

НЬЮ-ЙОРК, августын 6. (ТАСС). Хамчхань (Кансю) гэдэгһээ зүүн урдуур Нактонган (Ракуто-Ко) мүрэниие корейскэ арадай армиин частьнууд гаталан гараа гэжэ американска 8-дахи армиин коммюнике соо мэдэрэгдэнэ гээд Ассошиэйтед пресс агентствын токийска корреспондент мэдээсэнэ.

Сеул-Инчон (Чемульпо) районие американска авиаци бомбодоһон тухай хэлэгдэһэн агаа[...] сэрэгэй хүсэнүүдэй командова[...] коммюнике Ассошиэйтед п[...] агентствын токийска корре[...] дент дамжуулба.

Кореядэхи дайнай ябуулганууд тухай американска корреспондентын мэдээсэл

НЬЮ-ЙОРК, августын 6. (ТАСС). Нактонган (Ракуто-Ко) мүрэнэй районда американска сэрэгүүдтэй ябалсаһан Юнайтед пресс агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, Хойто Кореяын танкнууд (Тоонь мэдэгдэнэгүй) баруун фронтын централна участогта Нактонган (Ракуто-Ко) мүрэниие үсэгэлдэр гаталан гараа.

Юнайтед пресс агентствын мэдээсэл дээрэһээ харахада, Нактонган зулаһан фронтын американска сэрэгүүдэй позициин ара талада 5-һаа 20 миль хүрэтэрхи районһоо корейскэ арад зониие американецууд намнажа аса[...] байба.

Американска далайн ябган [...] рэгэй частьнууд үглөөнэй м[...] соо эндүүржэ, 6 часай турша[...] тор өөһэд өөһэдыгөө бууд[...] байна гэжэ Ассошиэйтэд п[...] агентствын корреспондент Пр[...] ламбергһаа мэдээсэбэ.

КОРЕЯДЭХИ ДАЙНАЙ ЯБУУЛГАНУУД

ЛОНДОН, августын 7. (ТАСС). Кореядэ Макартурын полевой штабай дэргэдэ ябалсаһан Рейтер агентствын корреспондентын баталһанай ёһоор, американска далайн ябган сэрэгүүд, 25-дахи дивизиин частьнууд хүндэ танкнуудай ба артиллериин дэмжэлгэтэйгээр ЧинЧжу (Синсю) гэдэгһээ зүүгээрхи районда мүнөөдэр үглөөгүүр добтолго хэжэ эхилээ гэнэ.

НЬЮ-ЙОРК, августын 7. (ТАСС.) Американска сэрэгүүд Пусанһаа (Фузан) баруугаар добтолжо эхилээ гэжэ Юнайтед пресс ба Ассошиэйтед пресс агентствонүүдэй токийска корреспондентнүүд мэдээсэбэ.

АРАДАЙ АРМИИН ЧАСТЬНУУДТА ТАНКНУУД БА САМОЛЕДУУДЫЕ БАЙГУУЛГЫН ФОНДДО КОРЕЯЫН АРАД ЗОН ӨӨҺЭДЫНГӨӨ НӨӨСЭЛГЭНҮҮДЫЕ ҮГЭНЭ

ПХЕНЬЯН, (ТАСС). Пхеньянска радиогой дамжуулһанай ёһоор, Пхеньянай хойто провинцинуудай арад зон фронтдоо улам ехэ туһаламжа үзүүлхые оролдожо, танк ба самолёдуудые байгуулха фонддо 48.740 мянган вон суглуулжа оруулба. Гансахан Синьцычжу городто 25.595 мянган вон суглуулагдаһан байгаа. Тэрээнһээ гадна, танкнууд ба самолёдуудые байгуулгын фонддо тариан, мал адууһан ехээр оруулагдана. Зөөри суглуулга үргэлжэлһөөр.

КОРЕЯДЭХИ АМЕРИКАНСКА АГРЕССИДЭ ЗЭБСЭГТЭ ХҮСЭНҮҮДЫЕ ҮГЭЛГЭҺӨӨ ЭКВАДОР АРСАБА

НЬЮ-ЙОРК, августын 4. (ТАСС). ООН-эй Генеральна секретарь Трюгве Лидэ Эквадорой гадаадын хэрэгүүдэй министр Нефтали Понсе гэгшын эльгээһэн бэшэгые ООН-эй секретариат тунхаглаа. Тус бэшэг дээрэһээ мэдэхэдэ, Эквадор хадаа Кореядэхи американска агрессидэ зэбсэгтэ хүсэнүүдые үгэхэгүй байна.

Кореядэхи событинууд тухай гадаадын мэдээсэлнүүд

ЛОНДОН, августын 7. (ТАСС). Кореядэхи Макартурай полевой штабта ябалсаһан Рейтер агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, Нактонган (Ракуто-Ко) мүрэниие гаталан гараһан хойто корейскэ сэрэгүүд американска 24-дэхи дивизиин полконуудые сухариха баатай болгоо. Американска оборонын районие ехэ аюулһаа хамгаалхын тулада американска командованиин яаралаар асарһан шэнэ полкые хойто корейскэ сэрэгүүд мүн лэ түрижэ байна гэжэ мэдээсэгдэнэ.

ЛОНДОН, августын 7. (ТАСС). Корейскэ фронтһоо Лоуренс гэгшын эльгээһэн мэдээсэлые «Нью-Йорк Таймс» газетэ толилоо [...] Рейтер агентствын Нью-Йор[...] корреспондент дамжуулна. [...]риканска сэрэгүүдэй контрдоб[...]гые таһалдуулхын тула хойто [...]рейскэ сэрэгүүд артиллери[...] концентрированнэ буудалга[...]дые хэжэ, мүнөөдэр үүсхэлнү[...] гартаа абаба. «Американска [...] тоото сэрэгүүдэй хабаадаха [...] сэбтэй бүхы операциие бар[...] фланһаань хойто корейскэ [...] гүүдэй хэһэн шанга сох[...] аалидхаа» гэжэ тэрээн соонь [...]лэгдэнэ.

Хойто корейскэ артиллери ха[...] жэшээлэшэгүй мэргэнээр бууд[...] байна гэжэ Лоуренс мэдээсэ[...]

Корейскэ арадай-демократическа республикада байха Хитадай посолоор Ни Ци-Лян гэгшэ томилогдоо

ПЕКИН, августын 6. (ТАСС). Хитадай арадай республикын Арадай централна Правительство болбол корейскэ арадай республикадахи Хитадай онсо ба б[...] эрхэтэ посолоор Ни Ци-Лян [...]шые томилоо гэжэ Циньхуа а[...]ство мэдээсэбэ.

КОРЕЯДЭ СЭРЭГҮҮДЫЕ ЭЛЬГЭЭЛГЭҺЭЭ САУДОВСКА АРАВИ АРСАБА

БЕЙРУТ, августын 5. (ТАСС). Саудовска Аравиин правительство болбол Кореядэ сэрэгүүдые эльгээлгэһээ арсаһан тухайдаа Трюгве Лидэ харюу сосгоо эл[...] хэйлээ гэжэ Дамасска радиос[...]ци мэдээсэбэ.

Бевинэй отставкада гаража магадгүй тухай „Стар" газетэ бэшэбэ

ЛОНДОН, августын 7. (ТАСС). Страсбургдэ мүнөөдэр эхилхэ «Европейскэ совет» гэдэгэй сессиин делегадууд хадаа английска гадаадын хэрэгүүдэй министр Бевинэй саашанхи хуби заяан тушаа уридшалһан элдэб һанамжануудые хэлсэнэ гээд, «Стар» газетын шэнжэлэгшэ бэшэнэ.

Олонхидой һанамжын ёһоор, Бевин хадаа тушаалһаа гарахые Эттлиһээ гуйха байха гэжэ шэнжэлэгшэ бэшэнэ. Шэнжэлэгшын нэмэхэнь хадаа: «мүнөө доторой хэрэгүүдэй Министерстводэ байгаа Чатера Ида гэгшын туһалагшаар байдаг Джоффри Де Фрейтас гэгшэ Бевиниие һэлгэхэ юм гэжэ ехээр хөөрэлдэнэ. Де Ф[...]тас Страсбургда эльгээгдэһэн [...]легадуудай тоодо ороно; энэ [...]даа урдань Генеральна Ас[...]блейн сессинүүдтэ байлсадаг [...] Мүнөө байһан тушаал ээлхы[...] урда тээ Де Фрейтас Этт[...] парламентска личнэ секре[...] байһан юм, тиин Эттли тэрээ[...] ехээр тоодог байгаа. Де Фре[...]сые томилолго хадаа Холбо[...] Штадуудта таарамжатай б[...] Ушарынь, тэрэ хадаа түрэл [...]мэй холбоотой юм».

Харюусалгатай редактор[...] орлогшо Ц. Б. БУД[...]

РЕДАКЦИИН АДРЕС: Улан-Удэ ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: отв редактора—23; АТС—1.80, зам. отв. редактора—7-85; отв. секретаря 3.23; отделов партийной в комсомольской жизни культуры в быта—4.52; пропаганды в агитации—7.85; сельского хозяйства промышленности и транспорта—6-84; переводов—3.23; писем трудящихся в информации—8.84 (2 зв.); об'явлений 2.64 (2 зв.); Для междугородных переговоров—16.

Н—02360. Типография Управления полиграфии, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000